

Furst Andrej

Furst Andrej

dramatisering i fem akter av Leo Tolstojs roman

av

Christian Lanciai (2009)

Personerna:

Anna Scherer
Furst Vasilij Kuragin
Furst Andrej Bolkonskij
Furstinnan Lisa, hans hustru
Pierre Besuchov
Anatole Kuragin
Hippolyte Kuragin
Dolochov
andra fylledeltagare
gendarmer
gamle greve Besuchov
tre hönor, Besuchovska släktingar
Helena Kuragin
Gamle furst Bolkonskij
Furstinnan Maria Bolkonskaja, hans dotter
Mademoiselle Amélie Bourienne, hennes sällskapsdam
Greve Ilja Rostov
Grevinnan Rostov
Natasja (Natalja), deras dotter
Sonja, hennes fattiga kusin
Nikolaj Rostov, Natasjas bror
Petja Rostov, lillebror
Denisov
en barnmorska
Dolochovs mor
en tjänare
en läkare
Makar, Pierres betjänt
kapten Ramballe och hans kalfaktor
överste Davoust
andra franska soldater
Platon Karatajev
Nikolaj Andrejevitj Bolkonskij

Handlingen äger rum i Ryssland under åren 1805-13.

Copyright © C. Lanciai 2009

Furst Andrej

Akt I scen 1. Tebjudning hos Anna Scherer.

Anna Välkommen, furste, till min anspråkslösa tebjudning.

Kuragin Jag ser att ni som vanligt lyckats samla hela gräddan av vår societet, Anna Scherer. *(kysser hennes hand)*

Anna Ändå saknas somliga, er vackra dotter, till exempel.

Kuragin Ack ja, hon lyser med sin frånvaro, det enda av mina barn som jag har anledning att vara stolt över.

Anna Hippolyte och Anatole är fortfarande unga. Det kan fortfarande bli folk av dem.

Kuragin Jag är rädd att de fick mig att ge upp från början. Anatole kan möjligen bli en fullfjädrad slyngel i armén, men Hippolyte kan knappast bli någonting.

Anna Vilken tur då att ni har en så vacker dotter. Tsaren ser med intresse fram emot vem ni tänker gifta bort henne med.

Kuragin Bara den bästa, Anna Scherer, bara den bästa.

Anna Jag är rädd att den bästa redan är gift sedan ett år. *(sneglar bort mot och indikerar Andrej Bolkonskij, som uppträder med sin fru)*

Kuragin Hans fru väntar åtminstone barn.

Anna Tror ni att det är ett lyckligt äktenskap för det?

Kuragin Jag kan inte utesluta den möjligheten. Jag medger att de är ett omaka par och varandras fullkomliga motsatser, men just ett sådant par resulterar ofta i lyckade äktenskap, då de alltid kan komplettera varandra.

Anna Furst Andrej verkar mera uttråkad än någonsin.

Kuragin Och hans Lisa livligare än någonsin.

Lisa (kommer fram till dem) Kan ni förstå varför min make vill lämna mig just när jag väntar hans förstfödda barn?

Kuragin Det är inte er make, furstinnan Lisa. Det är kriget.

Lisa Allt är den där förskräcklige usurpatorns fel i Frankrike. Varför kan man inte bara avrätta honom som den vanliga skurk han är? Fransmännen borde väl därvidlag inse sitt ansvar?

Kuragin Jag är rädd, furstinna, att saken är mera komplicerad än så. Här är vår främste bonapartist, som kanske närmare kan belysa problemet för er. Han är just hemkommen från Frankrike. Välkommen hem, Pierre!

Pierre Tack, farbror. Vad är problemet?

Kuragin Bonaparte.

Pierre Han är inget problem.

Kuragin Vad är då problemet?

Pierre Att alla ser honom som ett problem.

Kuragin Är inte det ett problem?

Pierre Jo, men bara för dem som ser honom som ett problem i stället för att lösa det.

Kuragin Och hur skall man lösa det?

Pierre Ignorera honom och sluta kriga mot honom. Slut bara fred, och alla problem är lösta.

Kuragin Ni får det att låta så enkelt.

Pierre Det är enkelt.

Lisa Varför är ni inte diplomat, Pierre? Ni skulle behöva sätta alla kungar och kejsare på plats.

Pierre Det är det Bonaparte försöker göra.

Lisa Men han är kejsare själv.

Pierre Ja. Det är hans stora problem. Därmed har han gjort sin egen ställning omöjlig.

Kuragin Så ni tror han trots allt bereder sin egen undergång?

Pierre Ja, men inte hans ideal och idéer.

Kuragin Vad har han då för ideal och idéer?

Pierre Allt det som Ryssland inte har, demokrati, till exempel.

Kuragin Men min bästa Pierre, Napoleon är ju en kejsarlig diktator.

Pierre Tyvärr kejsarlig, men knappast diktator, då han har hela folket bakom sig. Ytterst få undantag i Frankrike skulle vilja avstå från Napoleon, och de är mest bara extremister, terrorister och konservativa rojalister.

Kuragin Hela världens stabilitet vilar på konservativ rojalism och särskilt Ryssland.

Anna Ni är en fritänkare, Pierre, och jag befarar att furst Kuragin uppfattar er bonapartism som hotfull mot Rysslands kontinuitet.

Pierre Ryssland är evigt men inte dess tsarer och livegenskap.

Anna (chockad) Pierre!

Lisa Bry dig inte om de gamla, Pierre. De är fast i sina fördomar och ovanor. Pigga upp Andrej i stället.

Pierre Ska bli mig ett nöje. (lämnar gärna Kuragin och Anna)

Anna Hur kommer den slyngeln att sluta, furst Vasilij?

Kuragin Han var hopplös från början. En boren bastard utan utsikter. Lyckligtvis är han harmlös och ofarlig.

Pierre (kommer fram till Andrej bakifrån) Andrej!

Andrej (vänder sig om, glatt överraskad) Pierre! Äntligen en levande människa!

Pierre Lisa bad mig komma och muntra upp dig.

Andrej Tyvärr ett hopplöst företag. Kan det finnas tråkigare människor än hela societeten?

Pierre Hon är arg för att du överger henne för kriget mitt i hennes havandeskap.

Andrej Det är inte mitt fel att Kutusov utsett mig till sin adjutant. Plikten mot vårt samhälle gör oss alla till dess livegna slavar. Du har tur som föddes fri utan ställning.

Pierre Utelyckt från societeten och samhället från början utan utsikter till någonting och utan någonting att leva för. Kallar du det tur?

Andrej Du har dina glada sällskap, dina fyllekretsar och krogar, som jag aldrig får befatta mig med.

Pierre Bara verklighetsflykt och lindring för melankolin, ingen lösning.

Andrej Vi söker alla lösningar på våra olösliga livsproblem. Mitt är den ständigt tilltagande tråkigheten. Passionerade hjältar som vissa av våra eldfångda diktare kunde åtminstone unna sig att duellera. Ingen av oss har något att duellera för.

Pierre Men du har kriget.

Andrej Den största cirkusen av alla. Fåfångans apoteos och gycklarnas dödliga dårhus. Kriget kan tolereras bara så länge vi har fred. Problemet är, att när det är fred insisterar alltid någon på krig, varpå alla entusiastiskt ställer upp för honom, som din vän Bonaparte, till exempel.

Pierre Frankrike startade inte krig mot världen. Världen startade krig mot Frankrike.

Andrej För att Frankrike gjorde uppror mot världens ordning. Vad skulle världen göra? Tiga och samtycka?

Pierre Underhandla.

Andrej Och foga sig i att revolutionen spred sig till varje monarki i Europa?

Pierre Vi kommer aldrig att komma överens, Andrej.

Andrej Och därför är vi så goda vänner, för vi kan alltid gräla positivt om saken. Europas furstar krigar i stället. Din motsatta ståndpunkt är alltid välkommen, Pierre. Min medfödda stabilitet och obotliga samhällsställning mår bara bra av underminering. Allt etablerat behöver ständigt ifrågasättas.

Pierre Är du lycklig i ditt äktenskap?

Andrej Vilken fråga! Vem är det?

Pierre Alla vill synas vara det.
Andrej Men ingen är det.
Pierre Allra minst du, verkar det.
Andrej Pierre, jag gifte mig bara av nödtvång, för att min plikt mot familjen krävde det. Den dag min hustru föder åt mig en son är mina familjeplikter uppfyllda, och jag behöver inte bekymra mig mera om det.
Pierre Men din hustru älskar dig.
Andrej Nej, hon är bara beroende av mig.
Pierre Ändå är du inte olycklig.
Andrej Vad är lycka och olycka, Pierre? Vad är lycka annat än självbedrägeri, och vad är olycka annat än att tycka synd om sig själv? Bara känslor, Pierre, att bedra sig själv med. Jag är lyckligare utan.
Pierre Det är det jag menar. Du är trots allt lycklig.
Andrej (ler) Det kan diskuteras. *(klappar honom om axeln, och de går ut tillsammans)*
Anna Vad finner en sådan furste hos en sådan rucklare?
Kuragin Båda är ännu unga oskrivna blad. Pierre må vara libertin, men rucklare är han inte.
Anna Han umgås i de ökändaste drinkargång.
Kuragin Det gör mina söner också, Anna. Vi är alla rucklare innerst inne. *(går vidare med henne)*

Scen 2. Stor våning efter en vild fest.

Anatole Vi har druckit upp våra flaskor. Vi har lekt björnen trött. Vi har lekt med döden och slagit vad om att dricka oss fördärvade bara för att utmana den, och vi har spelat kort tills vi dukat under. Vad återstår oss?
Dolochov Damerna!
Denisov Kan du då aldrig tänka på annat än fruntimmer, Dolochov?
Dolochov Vem kan det?
Anatole Vad skall vi då göra? Enlevera dem?
Hippolyte Det räcker med några glada zigenerskor.
(Pierre kommer in.)
Dolochov Pierre! Vår räddare i nöden! Du är sen som vanligt! Allt det roliga är över! Vi kan inte bli mera druckna! Var fan har du hållit hus?
Pierre Min far ligger för döden.
Dolochov Bara det?
Anatole Jag visste inte att du hade en far. Jag trodde du var oäkting.
Denisov Även oäktingar kan avla bastarder.
Anatole Du vet inte vad du talar om, din oredige filosof!
Pierre Hur långt har ni kommit? Något finns väl kvar?
Anatole Du kom just i tid för att avhålla Dolochov från att enlevera en massa lösa fruntimmer.
Pierre Jag beklagar.
Dolochov Bry dig inte om det, gamle gosse. Vi är lyckliga ändå, i synnerhet nu när du äntligen har kommit.
Pierre Här ser ut som om ni haft roligt.
Anatole Vi har gjort vårt bästa. Ingen kan längre skilja kortens färger och valörer från varandra. Vi har alla tömt flaskor från fönsterbrädet, och ingen har lyckats trilla ner. Själva björnen här är utled på oss.
Dolochov Hur kom du loss från farsgubben till slut? Dog han trots allt?
Pierre Nej, hans släktingar körde ut mig. De skäms för mig.
Denisov För att du rumlar med oss?

Pierre Nej, för att de vill ha hans pengar och tror att jag ska få dem.
Anatole Självklart skall du få dem! Du är ju hans son!
Pierre En oäkta son har inga lagliga rättigheter.
Dolochov Skitprat! En son är en son hur han än bär sig åt för att komma till världen! Vad är det för gräsliga släktingar du har?
Pierre Kuragins.
Denisov De där lismande opportunisterna!
Anatole Det är ju vi det, jag och Hippolyte!
Pierre Er far har gett upp hoppet om er. Han tänker bara på sin dotter och mina kvinnliga kusiner.
Anatole Värdelösa fjantor allihop.
Pierre Er syster är åtminstone vacker.
Anatole Den skönheten är till för att bedra. Akta dig, Pierre! Om du ärver din farsgubbe kommer pappa att gifta dig med henne.
Pierre Ingen risk.
Dolochov Ingen går säker för kvinnorna, och vilken man har någonsin fötts som inte fallit för skönheten?
Anatole Du behöver ett par zigenerskor, Dolochov.
Dolochov Ja, låt oss hämta dem!
(Det klappar på dörren.)
Hippolyte Zigenerskorna!
Anatole Nej, det är nog värre än så. *(öppnar dörren med glaset i hand för en gravallvarlig gendarm)*
 Nej men se pappa, välkommen! *(höjer sitt glas)*
gendarmen Jag är inte din far, din slyngel! Ni stör ordningen! Ni för för mycket oväsen! Det regnar flaskor härifrån ner på folk på trottoaren!
Anatole Vi roade oss bara med att dricka från fönstret.
Dolochov Vi skulle själva ha fallit ner i stället. Det var meningen.
gendarmen Vet hut!
Hippolyte Ska du säga, ditt tillgjorda pokeransikte! Du kan ju inte ens spela kort!
gendarmen Måste jag då kalla på ordningsmakten? Vill ni bli arresterade allihop? *(Björnen har vaknat till och börjar dansa för gendarmen.)*
Denisov Johannes vill leka igen!
gendarmen Misshandlar djur gör ni också!
Anatole Herr kommissarien, det är bara en dansande björn. Han vill behaga er. Är det ett brott mot lagen?
gendarmen Dansande björnar är förbjudna utom på marknader!
Hippolyte Arrester honom då!
Pierre Få honom att sluta dansa!
gendarmen Att ni inte skäms, mina herrar!
Dolochov Pierre, han ber om det! Han vill leka!
Hippolyte Låt kommissarien leka med björnen!
Anatole Ut härifrån, och ta björnen med er!
Dolochov Pierre, hjälp till här!
(De bär hand på kommissarien och binder fast honom på björnens rygg, rygg mot rygg. Björnen blir bara lekfullare.)
gendarmen Det är mot lagen! Det är mot lagen!
Anatole Visa oss de lagparagraferna!
Hippolyte Ta din björn och gå!
Dolochov Ut med honom!
Hippolyte Schas!
(De driver ut björnen, som försvinner med kommissarien på ryggen.)
Anatole Johannes vill bada i floden! *(De skyndar till fönstren.)*

Hippolyte Plask! Dit for han! Med kommissarie och allt!
Dolochov Tur för honom att Johannes kan simma.
Anatole Båda behövde svalkas av.
Pierre Nu får vi hela ordningsmakten över oss.
Anatole Det var ju det som var meningen! Äntligen en utmaning som heter duga!
Dolochov Vi är ju bara militärer. Allt okynne i världen är oss tillåtet. Ingen kan röra ett hår på våra huvuden, för vi behövs i tsarens tjänst.
Anatole Vi är osårbara! Vi är militärer!
(En visselpipa och stöveltramp i trapporna.)
Dolochov Nu kommer de! Ta betäckning! *(Alla försöker gömma sig när lokalen översvämmas av gendarmar.)*
en annan gendarm I butkan med dem allihop! Försökte ni dränka polismästarn, vad?
Dolochov Ingen risk, farbror. Alla björnar kan simma bättre än vi.
gendarmen *(fnyser)* Upptåg! Med rättsliga påföljder!
Anatole *(skrattar)* Försök bara! *(De druckna militärerna och Pierre föses ut.)*

Scen 3. Besuchovs hus.

höna 1 Har man skickat bud på honom?
2 Det är skandal. Han lär ha satts på fyllecell tillsammans med furst Vasilij's söner.
3 Hela familjen är oförbätterlig, en hel familj av bara odågor.
1 Bara den vackra Helena kommer att ha framgång med sig.
2 Varför vill han se honom?
3 Det är bara att befara det allra värsta.
Kuragin Han är här.
1 Hur lyckades ni få honom hit i tid?
Kuragin Otur. *(Pierre gör entré.)*
Min käre vän, ni kom i grevens tid.
Pierre Lever han ännu?
Kuragin Ja, han lever och längtar efter att få träffa er.
Pierre Men varför?
Kuragin Han är döende, Pierre. Ställ inga frågor.
(Hönorna och Kuragin släpper fram Pierre till den döendes bädd.)
Besuchov *(döende)* Är han här?
Kuragin Han är här, greve Besuchov.
Besuchov Min son! Min ende värdige son!
höna 2 *(till de andra)* En av minst tio bastarder!
höna 1 Tyst!
höna 3 Den mest förtappade av alla!
höna 1 Tyst!
Pierre Jag är här, far. Vad vill du mig?
Besuchov Jag har lurat dem alla, Pierre! Gamflocken får inte ett vittent! Jag har räddat testamentet åt dig! Du är min universalarvinge!
Pierre *(bedövad)* Men varför?
Besuchov Därför att du är bonapartist! *(dör)*
Pierre Far!
Kuragin Det är förbi. En stor ande har lämnat oss.
(alla hönorna börjar genast snyfta)
Min käre Pierre, ingen deltar i din sorg mera innerligt än jag. Allt vad jag äger står till ditt förfogande. Jag var din fars trogne förvaltare i alla år och försäkrar mig om att vara lika trogen dig. Befall, och jag lyder.

Pierre (bestört) Tack, furst Vasilij, men allt detta kommer på mig så plötsligt...

Kuragin Ta hand om honom, prinsessor.
(*Hönorna gör sig genast alla till för Pierre och tar hand om honom.*)

1 Vilken chock!

2 Stackars Pierre!

3 Vilken tur att han har så trogna släktingar!

1 Ingen är oss nu dyrare i hela familjen.
(*De fjäskar och ledsagar honom ut, medan Kuragin drar lakanet över den döde.*)

Kuragin Din skälm! Du dog alldeles för sent!

Scen 4. En salong.

Helena Jag måste vara ärlig mot dig, Pierre, nu när vi ska bli gifta.

Pierre Ja, vi tycks inte kunna klara oss ifrån det.

Helena Jag hoppas du inte har någonting emot det?

Pierre Ärligt talat vet jag inte hur man gör, men jag kan väl lära mig.

Helena Jag kan allt och undervisar dig gärna.

Pierre Allt har hänt så plötsligt. Jag har blivit Rysslands rikaste man över en natt, och jag hade inte ens en aning om att en sådan möjlighet fanns. Du råkar vara den vackraste kvinnan i Petersburg, så egentligen passar vi väl för varandra, och din familj med alla furst Kuragins prinsessor kan vara nöjda över att genom dig få tillgång trots allt till de rikedomar de hade hoppats få ärva av min far.

Helena Ja, Pierre, vårt äktenskap är en affär som gör alla till vinnare. Har du verkligen aldrig haft någon dam, Pierre?

Pierre Jag är filosof, Helena. Jag har liksom aldrig haft det intresset. Jag har varit mycket social men bara i ytligt umgänge med drumlar och rucklare som dina bröder, i ett sorts desperat försök att ändå ha kontakt med den societet jag som oäkting alltid stått utanför.

Helena Nu är hela världen din, och du är ingen oäkting längre.

Pierre Det ska säkert gå bra, Helena, bara vi respekterar varandra.

Helena Naturligtvis skall vi respektera varandra och i synnerhet den personliga frihet vi båda kommer att behöva. Vad gör din vän ute vid fronten nu?

Pierre Andrej Bolkonskij? Han är adjutant hos fältmarskalk Kutusov, och de krigar väl som bäst i Österrike nu. Ingen vet vad som händer där.

Helena Låt dem kriga i Österrike, och låt oss leva här. Och be din vän Andrej att hålla kriget borta härifrån. Vi vill helst inte ha krig in i Ryssland.

Pierre Jag ska framföra din begäran.

Helena Hans fru ska väl föda när som helst nu?

Pierre Ja.

Helena Det är inte gott för en hustru att nödgas föda ett barn ensam utan fadern.

Pierre Nej.

Helena Jag vill aldrig ha barn, Pierre.

Pierre Varför inte det?

Helena De skulle bara vara i vägen och inskränka min frihet.

Pierre Som du vill. Jag har ingen brådska.

Helena Jag har sannerligen fått den idealiske äkte mannen. (*ger honom en liten snabb kyss på kinden. Pierre tar med fingrarna över stället.*) Det räcker så länge. Nu ska vi ha roligt!

Scen 5.

Gamle Bolkonskij Vi får celebret besök idag. Fan vet varför han tar med sig sin son.

Lisa Hans övertydliga avsikter, svärfar, är naturligtvis att gifta bort honom med Maria. Kuragins är ökända för att alltid vara på jakt efter lönsamma tillfällen.

Bolkonskij Vad säger du till det, Maria?

Maria Far, jag har ingen talan, och det vet du.

Bolkonskij (slår näven i bordet) Skitprat! Du bestämmer över ditt eget öde och ingen annan! Jag är inte beroende av dig! Vill du ha honom, så ta honom! Om han inte är värd dig, så skrota honom genast!

Lisa Svärfar, var inte så brutal mot oss damer! Jag väntar ju barn!

Bolkonskij Brutal! Jag! Jag har ju inte rört er!

Lisa Även ett barn i en mage kan reagera emot hårt tal.

Bolkonskij Jag säger bara som det är! Jag är realist! Jag vet att furst Vasilij Kuragin är en ärkeskäl, men jag vet ingenting om hans söner. Han lär ha lyckats få sin ökänt vackra dotter gift med Pierre Besuchov, Rysslands rikaste man, som i ett slag avancerade från askungebastard till landets mest eftersökta lyckoprins! Ja, den fursten visste att lägga sina krokar rätt. Hans barn lär vara välskapta och se bra ut, hopplöst bortskämda alla tre, men ha ingenting i hjärnan.

Lisa Vem behöver ha någonting i hjärnan om man ser bra ut, är lyckosam och inställd på en karriär i armén?

Bolkonskij Du sa det, Lisa! Vilka rötägg som helst kan göra karriär i armén!

en tjänare (kommer in, lågmält till fursten) Kuragins är här.

Bolkonskij De är redan här! De förstår då att hålla sig framme! Bry dig inte om att göra toalett, Maria. Du är ful nog som du är.

Lisa Men något kan vi alltid snygga till henne.

fursten Ja, gör vad du kan, mitt barn, men gör inte saken värre.

(De bryter upp från bordet, Lisa tillsammans med Maria och mademoiselle Bourienne åt ett håll medan fursten går åt det andra, vartåt scenen vrids och visar Kuragin och Anatole sittande i en salong.)

Anatole Hon lär vara mycket ful, far.

Kuragin Vad gör det, så länge hon har pengar?

fursten (kommer in) Mina herrar! Vad förskaffar mig den äran? Ett besök från er sida, furst Kuragin, är aldrig utan konsekvenser.

Kuragin Det är därför jag gör dem. Man bör ej företa sig någonting utan långsiktig säker planering.

fursten Du var alltid den mest beräknande av skälmar, Kuragin. Jag får lyckönska dig till att du lyckades få din vackra dotter gift med Rysslands rikaste dumbom.

Kuragin Hon lyckades erövra hans hjärta med sin skönhet. Det var ingenting att göra.

fursten Sade han, efter att kuppen lyckats. Och den här granne sonen vill du alltså då gifta bort med min fula dotter, bara för att hon har pengar.

Kuragin Furste, de har inte ens sett varandra ännu. Anatole vet ingenting om er dotters skönhet.

fursten Jag hoppas han inte har några illusioner. Vad vet du om min dotter, min herre?

Anatole Ingenting utöver vad min far berättat.

fursten Men jag vet allt om dig. Du är en spelare och lycköskare, som alla bortskämda slynglar i armén, och tar för dig vad du kan av vin, kvinnor, kärlek och pengar, som man konsumerar lyxätter bara för att avföra dem. Men min dotter är religiös, min herre, och har ett varmt hjärta.

Kuragin (reser sig) Här kommer de nu. *(Lisa med Maria och Bourienne gör entré.)*

fursten (sitter kvar) Min dotter, furstinnan Maria Bolkonskaja, med sällskapsdam mademoiselle Amélie Bourienne och min svärdotter Lisa Bolkonskaja.

Kuragin (kysser först Lisa på handen) Jag hör att er man står närmast fältmarskalk Kutusov.

Lisa Bara som adjutant.

Anatole (har rest sig, hälsar artigt på Maria) En ära för mig, furstinna.

Maria Och för mig, min gode officer.

fursten Nå, vad tycker du om honom? Är han inte grann tillräckligt? Duger han?

Kuragin Furste, vi är inte här för att forcera någonting. Låt ungdomarna bekanta sig med varandra i lugn och ro.

fursten Jag lovar dig, att en fulare och rikare furstinna finns inte i Ryssland.

Anatole (har bara ögon för Bourienne) Det yttre betyder ingenting om bara vad som ingår är gott.

Maria Det menar jag också, min gode man. Om bara hjärtat är gott och själen är ren är allt annat utan betydelse.

fursten Du skulle inte ha gjort henne värre än hon var, Lisa. Det var fullkomligt onödigt att ändra hennes frisyr till det värre.

Lisa Det är mitt fel. Jag ville piffa upp henne inför hennes första uppvaktande kavaljer.

fursten Ja, du lyckades förträffligt med motsatsen.

Kuragin Alltså, är vi klara? Min son Anatole Kuragin har den stora äran att få anhålla om furstinnan Marias hand.

fursten Vi känner ju honom inte ännu. Men Maria skall bestämma för sig själv. Jag har ingenting med saken att göra.

Kuragin Ett formellt frieri bör ges sin rymliga betänketid för sin lyckliga och mogna utgång.

fursten Bör vi dra oss tillbaka för att diskutera detaljerna, Kuragin?

Kuragin Gärna det.

Maria Hjälp mig, Lisa, att återställa min vardagliga frisyr. Far har rätt. Jag är bättre utan artificiella försköningar.

(Fursten och Kuragin, Maria och Lisa drar sig till angränsande rum.)

Anatole Så ni är hennes sällskapsdam?

Bourienne Ja, min herre, hennes närmaste förtrogna.

Anatole Ni skulle väl förbli i hennes tjänst även om vi gifte oss?

Bourienne Absolut.

Anatole Om jag får säga som det är, så kompenserar ni till fullo hennes saknad av skönhet och charm.

Bourienne Så ni säger, min officer. Ni har väl redan enleverat ett antal?

Anatole Oräkneliga. Er furstinna skulle bara ge mig frihet och möjlighet att mångfaldiga dem, och ni skulle bli min första nya.

Bourienne Så ni säger.

Maria (återkommer plötsligt, återställd, har hört dem) Var är far?

Anatole (reser sig genast, rodnande) Han är i nästa rum med min far.

Bourienne (har också rest sig, förskräckt) Furstinna!

Maria Ingen fara, Amélie. Jag har fattat mitt beslut.

(Fursten kommer in igen med Kuragin)

fursten Då är vi i princip överens. Vad säger du, Maria? Accepterar du honom, eller ratar du honom?

Maria Far, mitt beslut är enkelt. Jag gifter mig aldrig.

Kuragin (ser sina cirkelar rubbade) Så rakt på sak? Så utan omsvep? Ingen betänketid?

Maria Jag har fattat mitt beslut.

fursten (nöjd) Sådana är vi i min familj, furst Kuragin. Vi fattar våra beslut genast. Tack för besöket.

Anatole (*svarslös, bugar sig artigt för Maria med synnerlig respekt och avtågar*)

Kuragin Det är vi som skall tacka för ert vänliga bemötande. (*drar sig tillbaka efter sonen. Till denne:*) Vad gjorde du för att sumpas affären? Flirtade du med fransyskan, så att andra såg det?

Anatole Furstinnan bestämde sig, far.

Kuragin Ditt livs första nederlag! Hur känns det då? (*båda ut*)

fursten Jag är säker på att du valde rätt, Maria, fastän du valde att avstå från lyckan.

Maria Min lycka är att tjäna andra. Som min bror sätter jag plikten högst av allt, och min främsta plikt är mot familjen, det är mot er, far, och mot min svägerska i hennes mans frånvaro. Jag stannar i familjen. (*till Bourienne*) Och Amélie stannar hos mig, även om jag gärna unnat henne en grann officer.

Bourienne Furstinna, han kunde inte behärska sig!

fursten Jag tänkte just det. Han hade gärna tagit Maria bara för fransyskans skull. Vilka skälmar! Nå, det patrascket slipper vi se något vidare av. Det är hög tid att återgå till vardagen. (*går ut*)

Bourienne (*har satt sig ner med Maria*) Förlåt mig, furstinna.

Maria Det är ingenting att förlåta. Ni står närmare mitt hjärta än någonsin.

Lisa Ni förtjänar en bättre friare, Maria, och jag är säker på att han en dag kommer.

Maria Jag kan vänta, Lisa. Jag har allt tålamod i världen, som ni får ha tålamod med min bror.

Lisa Därvidlag, kära Maria, saknar jag dessvärre ert tålamod. Jag kan inte förlåta kriget och armén att de håller honom ifrån mig.

Akt II scen 1. Hos Rostovs.

grevinnan Vad är det, min make?

greven Bara ett brev.

grevinnan Nyheter? Från kriget? Om vår son?

greven Därför ville jag hemlighålla det, min kära, om det skulle vara upprörande nyheter, men det var det inte. Han har blivit befordrad till officer.

grevinnan Nikolaj! Befordrad! Officer!

Natasja (*kommer in*) Vad är det? Vad har hänt med Nikolaj?

greven Han har blivit officer för att han utmärkt sig vid en drabbning och räddat en kamrats liv.

Natasja (*förtjust*) Min bror Nikolaj officer! Har du hört, Sonja? (*Denna har kommit in efter Natasja.*)

Sonja Det gläder mig mycket.

grevinnan Inget annat?

greven Han blev visserligen något sårad, men...

grevinnan Sårad? Allvarligt?

Natasja (*förfärad*) Inte i hjärtat väl?

greven Ni ser hur ni bär er åt. Minsta misstanke om något hemskt, och ni blir alldeles ifrån er. Hur kan man hålla sig saklig i en sådan familj? Nej, han fick bara en lindrig skottskada, för han hade tur. Han hade kunnat råka mycket värre ut under omständigheterna. Nu är han helt återställd och befordrad dessutom.

Natasja Du hör, Sonja. Bara goda nyheter. Vi slipper oroas oss mera. Kommer han hem?

greven Inte förrän det blir fred, och än så länge ser det inte ut att bli någon fred på länge.

grevinnan Så han kan bli skadad igen.

greven Nästa gång aktar han sig väl bättre. Om det är något man lär sig i krig så är det att inte ta onödiga risker. Det gör man bara en gång, och har man tur klarar man sig med lärdomen.

Natasja Sonja, du behöver inte vara ledsen längre.

Sonja Jag är alltid ledsen så länge han är borta.

Natasja En gång kommer han hem.

Sonja Men när? Så länge han inte gör det är han borta.

Natasja Gläds då åtminstone åt hans framgång!

Sonja Du gläds åt det minsta lilla, Natasja, och blir entusiastisk över vad som helst. Därför blir du hela tiden kär och i vem som helst. Men för mig finns det bara en för hela livet, och han är det enda jag någonsin kan tänka på.

Natasja Du tar kärleken för allvarligt.

Sonja Kan man ta kärleken för mycket på allvar?

Natasja Du kan ju aldrig få honom!

Sonja Det förvärrar bara saken.

Natasja Hur kan du hålla på så? Det är ju självplågeri!

Sonja Hoppet om hans trohet trots allt. Jag vet att han älskar mig. Han har gett mig sin kärlek, och jag kan inte släppa den, ty den är det allena bestående gyllene ögonblicket i mitt liv och det enda som håller mig levande.

Natasja Medan jag fjantar omkring med italienska sånglärare och Pierre Besuchov! Vad du måtte förakta mig!

Sonja Inte alls. Det är ditt liv, Natasja, och du har rätt att leva det. Du omfattar det på ditt sätt, och det gör du rätt i.

Natasja Vi är så olika. Och därför är vi varandras bästa väninnor. Vi får aldrig släppa varandra.

Sonja Nej, det får vi aldrig göra.

greven (som överlagt med och tröstat grevinnan under tiden) Det är dags för middag, mina barn. Idag har vi ju något att fira!

grevinnan Att Nikolaj över huvud taget lever!

Natasja Och att han en dag kommer tillbaka!

(De går lyckliga ut till middagen.)

Scen 2. Bolkonskijs gods Lysygora.

fursten (har mottagit och läst ett officiellt brev) Min son har stupat vid Austerlitz. Bli nu inte upprörda, mina damer. Han utmärkte sig med den äran och fick en hel skvadron att vända sin fanflykt till anfall. Det hade varit mycket värre om han kommit hem levande med feghet i bagaget.

Lisa Jag tror inte han är död.

fursten Du menar att myndigheterna måste ha fel när de officiellt beklagar honom som förlorad?

Maria Far, vad skriver de exakt?

fursten (kollar pappret) Saknad, troligen stupad.

Lisa Alltså har de inte funnit honom!

fursten Nej, det har de inte.

Lisa Alltså lever han!

fursten Dra inga förhastade slutsatser, lilla Lisa. Lever han så lever han. Annars är han död.

Lisa Det är det jag menar! Vi måste leva i ovisshet, vilket är det värsta av allt!
(brister ut i gråt)

Maria (omfamnar henne) Lever han, så kommer han tillbaka. Till dess har vi alltid hoppet att leva på.

Lisa Men det är också allt.
fursten Jag lämnar er åt era tårar. Själv föredrar jag att betrakta honom som ärofullt död tills någon övertygar mig om motsatsen. Och om jag har rätt, kära lilla Lisa, så hoppas jag verkligen att du föder mig och honom en son.
Maria Gör henne inte mera upprörd nu, far, med att ställa krav på henne.
fursten Föder hon en son så är det en son, vilket ingen då kan ändra på. Föder hon en dotter och Andrej är ur världen så dör vår familj ut, vilket heller ingen kan ändra på. Så enkelt är det.
Lisa Vad ni är ryslig, furst Bolkonskij.
fursten Nej, mitt hjärta, jag ser det hela vetenskapligt och vägrar önsketänka. Önsketänkandet och bönera överlåter jag åt er mera skärskådande damer.
Maria Kom, Lisa. Låt mig hjälpa dig till ditt rum.
Lisa Säg, Maria, att åtminstone du också tror att han lever.
Maria Böner kan uträtta underverk. Lever han så kommer han tillbaka, och det skall jag aldrig sluta att be för och hoppas på.
Bourienne Allt vad lilla furstinnan behöver göra är att ta det lugnt.
Lisa Och det skall jag konsekvent göra och bara leva för Andrejs liv i min mage, tills han kommer tillbaka. (*Damerna hjälper ut Lisa.*)
fursten Kvinnor! För dem är alltid vad som helst bättre än sanningen! (*skrynklar ihop dokumentet*)

Scen 3. Hos Rostovs.

Nikolaj (*kommer in i ett tomt hus. Finner till slut pojkbetjänten Prokop.*) Prokop! Är det ingen hemma?
Prokop (*rusar upp, känner igen Nikolaj*) Gud Fader och alla helgon! Unge greven! Är det möjligt! Käre unge herre! (*gömmer ansiktet vid Nikolajs axel*)
Nikolaj Mår alla väl?
Prokop Naturligtvis! De har just slutat äta!
(I det samma stormar Natasja, Sonja och Petja in, åtföljda av greven och grevinnan.)
Natasja Nikolusjka! (*omfamnar honom*)
Petja Kolja! (*omfamnar honom*)
Sonja Nikolaj! (*omfamnar honom*)
greven Min älskade son! (*omfamnar honom*)
Nikolaj Sakta i backarna! Jag kan inte urskilja er! Var är mamma?
modern Min älskade son! (*väntar tills hon får omfamna honom helt för sig själv*)
greven Nu när du är hemma skall vi ha fest varje dag!
Nikolaj Ingenting nytt? Alla mår bara bra? Alla har kommit hem från kriget?
Sonja Alla utom Andrej Bolkonskij, som rapporterats stupad vid Austerlitz.
Nikolaj Ja, jag hörde om det. Jag träffade honom. Vi hade en kontrovers, och jag hade hoppats försona mig med honom. Inget annat?
Natasja Pierre är olyckligt gift.
Nikolaj Hur så?
grevinnan En brydsam historia. Låt oss inte tala om det.
Nikolaj Han fick ju världens vackraste hustru!
grevinnan Som prackades på honom av Kuragin. Du vet hur de är.
greven Säg inget mer om saken, min kära. Vi måste genast fira vår sons hemkomst hela kvällen. Kom in till salongen, min son. Vi samlas där för att dricka te.
Nikolaj Jag kommer om ett ögonblick. (*De andra går ut utom Sonja.*)
Natasja Jag lämnar dig åt Sonja så länge. (*blinkar åt honom och försvinner*)
Sonja Jag är glad att du är välbehållen tillbaka, Nikolaj.
Nikolaj Jag också, min Sonja.

Sonja Du har gett mig ditt hjärta, och jag har behållit det.
 Nikolaj Det var meningen. Nu släpper jag dig aldrig.
 Sonja Du vet att dina föräldrar aldrig kan gå med på vår förbindelse?
 Nikolaj Bara för att du är fattig och utan börd. Som om pengar och ställning var av någon betydelse mot kärleken, som är det enda väsentliga, när den väl existerar. Då måste den få leva och lämna allting annat bakom sig.
 Sonja Jag är omyndig, och dina föräldrar har sista ordet.
 Nikolaj Påminn mig inte därom. Nu är jag hemma och skall leva bara för dig.
 Sonja Det varar så länge det varar. Låt oss vara desto lyckligare ju kortare det får vara.
 Nikolaj Vad menar du?
 Sonja Kriget är inte slut bara för att du har permission. Så länge kriget pågår är ingenting mera osäkert än freden och livet.
 Nikolaj Påminn mig inte därom.
 Sonja Låt oss gå in till de andra. De väntar.
 Nikolaj Ja, min älskade. *(De går.)*

Scen 4. Festen på engelska klubben.

Dolochov Jag säger er, att ingen lag är heligare, än att i kärlek och krig är allting tillåtet. Är det någon som vågar opponera sig?
 Denisov Hur skulle någon soldat i världen inte kunna vara överens om det?
 Dolochov Vi har dock en ibland oss som icke är soldat. Vad säger du, Pierre? Motsätter du dig lagarnas lag?
 Denisov Hur skulle han kunna göra det, som har Rysslands vackraste hustru?
 Dolochov Han tycks tiga och samtycka. Får jag alltså föreslå en skål för kärleken och den vackraste kvinnan i världen.
 Denisov Vem är det?
 Dolochov För att förtydliga det hela, den *okända* vackraste kvinnan i världen, ty var och en har ju sin egen bild av henne.
 Denisov Där är du, Nikolaj. *(Nikolaj Rostov har inkommit.)* Vem är den vackraste kvinnan i världen för dig?
 Nikolaj *(diplomatiskt)* Det kan bara finnas en enda.
 Dolochov Det är det jag menar. Alltså må vi skåla för henne, vem hon än är! *(Alla deltar hjärtligt i skålen.)*
 Pierre *(mitt emot Dolochov och Nikolaj)* Vem är hon för dig, Dolochov?
 Dolochov Det skulle du allt bra gärna vilja veta!
 Pierre Om hon tydligen är en bestämd person utmanar jag dig att våga uttala hennes namn.
 Dolochov Misstänker du din hustru? *(skrattar, de flesta deltar i skrattet)*
 Pierre Du nämnde min hustru, inte jag.
 Dolochov Anser inte du henne för den vackraste kvinnan i världen, som ändå är lyckligt gift med henne? Kom inte och säg att du inte gifte dig med henne av kärlek! *(mera allmänt skratt)*
 Pierre Vad skulle jag annars ha gift mig med henne för?
 Dolochov Det är det som är frågan, Pierre. Varför gjorde du det?
 Pierre Gjorde vad?
 Dolochov Gifte dig med henne.
 Pierre *(är svarslös)*
 Dolochov Om du inte kan säga det själv, så tillåt mig. Det var inte du som gjorde det. Det var hon som gifte sig med dig. *(allmänt skratt igen)*
 Pierre Dina insinuationer går för långt, Dolochov.

Dolochov Vad har jag insinuerat?
Pierre Det som alla talar om och tror att alla vet allting om utom jag.
Dolochov Vad är det då du vet?
Pierre Om jag inte visste det tidigare så vet jag det säkert nu. Du har ingen rätt att ta min hustrus namn i din mun, Dolochov. Det kräver upprättelse! (*har rest sig*)
Dolochov Du menar inte att du vill duellera?
Pierre Har jag något val?
Dolochov Kan du duellera, du som gjort dig berömd som vår rikaste fisk?
Pierre Om jag kan eller inte spelar ingen roll. Du ger mig inget val.
Dolochov Ske din vilja. Nikolaj, vill du vara min sekundant?
Nikolaj Det här skämtet har gått för långt, Dolochov. Alla vet att Pierre knappt är i stånd att hålla i en pistol. Be honom om ursäkt, Pierre. Dolochov har faktiskt inte nämnt din hustru vid namn.
Pierre Han nämnde min hustru. Det är tillräckligt.
Dolochov Han insisterar. Låt honom få det som han vill. Jag beklagar att vår varma vänskap skulle ta slut på det här sättet, Pierre. Vi har trots allt haft mycket kul ihop. Vad din hustru gör bakom din rygg är varken dina eller mina angelägenheter. Även som gift har hon rätt till all frihet. Det var väl villkoret hon ställde när ni gifte er?
Pierre Vad vet du om det?
Dolochov Bara vad hon själv förfäktar helt öppet. Hon har inga hemliga förbindelser, bara öppna sådana. Varför har du inte gjort henne med barn?
Pierre Dolochov, vi måste göra upp. Det inser du väl själv? Ingen man kan tolerera det löje du offentligt gjort mig till föremål för.
Dolochov Nåväl, låt oss göra upp och få det överstökad. Inga ursäkter accepteras. (*bryter abrupt upp*)
Nikolaj (till Pierre) För Guds skull, Pierre, ingen vill se dig död, och du har ingen chans mot en yrkesmilitär!
Pierre Vad vill du jag skall göra? Krypa? Det är hopplöst, Nikolaj. Han vägrar ju acceptera ursäkter. (*går*)
Denisov Ingen ville en sådan scen.
Nikolaj Det är skandal! Pierre hör till vår familjs bästa och äldsta vänner, och jag måste sekundera hans mördare!
Denisov Han är bara en värdelös fisk, Nikolaj. Hela staden har talat om vad hans hustru gör bakom hans rygg. Det måste bli en uppgörelse.
Nikolaj Natasja kommer aldrig att förlåta oss om något händer honom!

Scen 5. Hos Rostovs.

grevinnan Det hade kunnat bli en tragedi men urartade till en komedi. Så Pierre träffade utan att sikta, och Dolochov bommade trots all sin självsäkerhet? Det är nästan som en moralisk saga. Och vad hoppades Dolochov vinna av duellen? Pierres död och Helena ensam med alla miljonerna och Dolochov som nästa man att förbruka? Jag kan inte tro det!
Natasja Hade Pierre blivit träffad hade jag aldrig förlåtit honom.
grevinnan Vem? Pierre?
Natasja Naturligtvis!
Sonja Dueller är ett ofog som borde förbjudas. Nikolaj borde aldrig ha ställt upp som hans sekundant.
grevinnan Men nu gjorde han det, och affären är över efter en högst oväntad vändning som en lycklig överraskning. (*Nikolaj kommer in.*)
greven Nå, där är han. Hur kan du försvara ditt handlingsätt?
Nikolaj Har jag gjort något fel?

Sonja Du har ställt upp som sekundant åt en kanaljé.
Nikolaj Han bad mig. Då kan man inte säga nej. Vi är officerer i samma regemente.
greven Desto större skäl att säga nej. Alla dueller kan avstyras.
Nikolaj Inte när kvinnor är inblandade.
grevinnan Den där rysliga Besuchovskan! Alla talar om henne som societetens falaste dam.
Sonja Det är bara avund. Hon är vackrast och rikast i societeten och kan göra vad hon vill och gör vad hon vill. Det är vad alla avundas henne.
greven Stackars Pierre! Han förtjänade ett bättre öde än att få en ren belastning till hustru.
grevinnan Det var Kuragins som prackade henne på honom. Han friade aldrig själv.
greven Stackars Pierre!
grevinnan Vad händer nu i det äktenskapet? Kan det hålla?
greven De förblir nog gifta men åtskilda. I bästa fall kan de förbli vänner på avstånd.
Sonja Är det då verkligen sant att Helena bedragit honom?
grevinnan Det värsta av allt är att ingen vet, allra minst Pierre själv. Hon är en flirt som tycker om att leka med elden men släpper ingen nära inpå sig. Därför får hon inga barn.
greven Stackars Pierre!
Natasja Han klarar sig alltid. Men hur är det med Dolochov? Klarar han sig?
Nikolaj Vi kunde åtminstone rädda hans liv. Han trodde aldrig han skulle förlora duellen, och chocken av nederlaget blev nästan värre än skottskadan. Det visade sig att han bodde ensam med en gammal mor och en puckelryggig syster. Han var förtvivlad över hur detta skulle drabba dem.
greven Så bakom den självsäkra militärfasaden fanns det ingenting, bara enkla förhållanden.
grevinnan Stackars Dolochov!
greven Ja, stackars Dolochov.

Scen 6. Hemma hos Pierre.

Pierre (i sin avsomnade faders stora salong) Jag kan inte sova i mitt eget hem längre, inte så länge hon är i huset. Vi måste skiljas. Det är det enda att göra.
Helena (kommer in) Så där är du! Vad är det nu för dumheter du har ställt till med?
Pierre Menar du duellen?
Helena Vad annars? Du har utmanat en hygglig militär på duell utan anledning utan några omständigheter att skryta med, så att hans vanskapta syster och åldriga moder nu får en invalids belastning och vanära på sig, men det värsta är att du dragit mig in i skandalen. Vad gjorde du det för? Kunde du inte behärska dig?
Pierre Jag vet att vårt äktenskap var fel från början, Helena. Jag var stolt över dig i början, över din skönhet och hur du bar dig i societeten, men jag har aldrig älskat dig. Du stod för långt ifrån mig, och jag har aldrig begripit mig på dig.
Helena Du kan aldrig begripa dig på kvinnor, Pierre. När vi gifte oss kom vi överens om att medgiva varandra full frihet, då jag aldrig ville ha barn. Har du glömt det? Och har jag då missbrukat min kvinnliga frihet? Till vad? Till att låta granna officerare kyssa mig på handen och skuldran? Jag har inte ens lånat ut dina pengar när de har tiggat mig om lån. Om en eller annan fåfång officer berömmar sig av min gunst och får grillar, är det då mitt fel? Jag har aldrig bedragit dig, Pierre, vad folk än må säga därom, men du har lyssnat på ryktesspridare och fallit för dina egna inbillningar. Vad sade Dolochov som fick dig att tappa ansiktet? Berömde han sig av min skönhet?

Pierre Han retades med mig. Han utbringade en skål för den skönaste bland kvinnor och förde i den vevan fram din person.

Helena Jag har flirtat med honom som med så många andra, för att behaga dem och tjusa deras fåfänga. Var det fel? Alla män mår bra av litet uppmuntran. Var det fel? Är jag därför sedeslös och brottslig?

Pierre Vårt äktenskap var bara fel från början, och felet var mitt.

Helena Du anklagar varken min far som prackade mig på dig eller mig för att jag åstundade din rikedom. Jag hoppas vi kan skiljas som vänner. För du förstår väl, att vi omöjligt kan fortsätta efter att du skandaliserat mig ordentligt?

Pierre Jag beklagar, Helena. Vi är båda lika skyldiga till misstaget.

Helena Ge mig bara ett ordentligt underhåll, och jag ska se till att mitt namn aldrig mer leder till någon förlägenhet för dig.

Pierre Räcker det med hälften av mina gods? Jag har mer än jag behöver.

Helena Det räcker mer än väl.

Pierre Då lämnar jag dig i fred med ditt fria liv, Helena.

Helena Kan vi skiljas som vänner? (*räcker försiktigt fram en hand*)

Pierre Om du insisterar. Men vi ses nog aldrig mer.

Helena Det är bäst så. (*efter ett kort handslag skyndar Helena ut.*)

Pierre (ensam) Hur kunde allt bli så fel, fast vi båda hade alla trumfer på hand? Är jag då fullkomligt omöjlig socialt ändå för min svartsjukas skull? (*sätter sig ned och funderar*) Nej, jag blir inte klok, varken på mig själv eller på kvinnorna.

Scen 7. Lysygora.

fursten Hur är det med henne?

Maria Hon har aldrig hämtat sig efter chockbudet.

fursten Hon har ju aldrig accepterat hans död. Varför kan hon inte nöja sig med det?

Maria En hustru vill ha sin make levande, i synnerhet när hon skall föda.

fursten Givetvis. Det kan till och med jag förstå. Är det inget vi kan göra?

Maria Inte för att underlätta hennes plågor. Hon måste föda ensam.

fursten Givetvis. Och alla män är bara i vägen.

Maria Utom den som saknas.

fursten Och han är inte här. Säg igen hur det där meddelandet löd, som jag knycklade ihop och ville förstöra, som du räddade.

Maria Jag lärde mig det utantill.

fursten Därför vill jag höra det.

Maria (ur minnet) "Med fanan i handen i spetsen för regementet har er son stupat som en hjälte, värdig sin fader och sitt fädernesland. Vi hoppas dock att han ännu är vid liv, då han i annat fall skulle ha uppräknats bland de officerare, vilkas lik anträffades på slagfältet som noggrant angivits i en förteckning."

fursten Gåtfulla ord som ingenting säger och lämnar en svävande i en avgrund av ovisshetens mörker utan att någonsin kunna få fast mark under fötterna. Kan ett krig bli grymmare?

Maria Nej.

Bourienne (kommer ivrigt in) Barnet är på väg, och barnmorskan är här!

fursten Varför kommer inte doktorn?

Bourienne Barnmorskan säger att han inte behövs. Hon klarar det själv.

Maria (ser ut genom fönstret) Jag ser en släde med facklor nalkas. Det kan vara doktorn.

fursten Då är det säkert han. Det var kanske ändå onödigt att besvära honom i denna snöstorm.

Bourienne Snön slet upp fönstren och yrde in, så lilla Lisa nästan dog av förskräckelse.

fursten Hon ska vara tacksam för att hon inte fick oväntat besök.

Maria Nu stannar han.

fursten Låt någon ta emot honom, så han inte halkar på trappan.

Maria Jag går ut själv. (*sveper om sig sin själ och skyndar ut*)

fursten Bara hon inte förkyler sig. Det är lätt gjort när man är upphetsad.

Andrej (*s röst utanför*) Fick ni inte mitt brev? Och hur mår far?

fursten Du store tid! Kan det vara sant? Och i precis det mest kritiska ögonblicket!
(*Maria kommer in med Andrej, överhöljda av snö*)

Andrej Var är hon?

Bourienne (*glädjestrålände*) Furst Andrej! Hon ska precis föda! Ni kan inte störa henne!

Andrej Jag måste.

fursten (*stoppas honom*) Min son. Låt mig se att det verkligen är du. Jo, det är du. Den här gången kan jag inte längre tvivla på att allt står rätt till.
(*Ett skri från rummet intill.*)

Andrej Är det hon som skriker så? Vad har ni gjort med henne?

Maria Barnmorskan är här. Doktorn kom inte. Du kom i stället. Du kan nog vara bättre än någon doktor.

Bourienne Barnmorskan har sagt ifrån! Inga karlar!

Andrej Jag är ju barnets far, för tusan! (*öppnar självsvaldigt dörren till kammaren och bryter in om dock med aktning. Maria följer honom.*)

Lisa (*från sängen*) Andrej! Jag visste det!

Barnmorskan Maken? Ni har varit länge väntad. Jag får göra undantag för er då.

Andrej (*sätter sig genast hos Lisa*) Jag beklagar att jag inte kunde komma hem tidigare.

Lisa Huvudsaken är att du är här. Jag visste hela tiden att du skulle komma.

barnmorskan (*brutalt*) Krysta!

Lisa (*ger på nytt ifrån sig ett hjärtskärande skri*)

barnmorskan Barnet är definitivt på väg och ligger rätt till. Inga komplikationer. Det är kanske ändå bäst att ni går, furste. Ni har träffats, och hon vet att ni är här. Det är huvudsaken.

Andrej (*reser sig*) Lisa, jag stannar om du vill.

Lisa (*skriker till igen*)

barnmorskan Det blir värre. Krisen närmar sig. Kom tillbaka efteråt.

Andrej (*retirerar, till Maria*) Nu först fattar jag hur mycket jag har försummat henne.

Maria Kom, Andrej. Din far väntar utanför. (*leder ut honom*)
(*Dörrarna stängs igen till kammaren.*)

fursten Hur går det?

Andrej Det går. Barnet är på väg.

Maria Makarna är lyckligt återförenade.

fursten Vi trodde du var död. Det påstod myndigheterna.

Andrej Myndigheter vet aldrig vad de påstår och har alltid fel. Jag sårades bara men togs om hand av fransmännen. Det var Napoleon själv som såg att jag levde och befallde fram en bår åt mig.

fursten Den skurken!

Andrej Hade du hellre sett mig död?

fursten Jag hade hellre sett att ni segrat vid Austerlitz.

Lisa (*ett sista hjärtskärande skri, värre än alla andra*)

Andrej Hur kan en människa låta så plågad?

Maria Jag går in och ser efter.

fursten Det tog två månader efter Austerlitz innan vi fick beskedet om din troliga död. Sedan dess har det gått ytterligare nästan två månader. Stämningen här

har varit mycket tryckt hela tiden. Och så lossnar plötsligt allting på en gång under den sista snöstormen i mars.

Andrej Kriget gör oss alla handikappade. Det är människans eget favoritsjälvlågeri som hon aldrig tröttnar på att invalidisera sig själv med.

fursten Hela livet är ett enda stort självlågeri.

Maria (kommer ut igen, blek och tagen) Det är över, Andrej. *(tar honom om armen)* Fatta mod!

Andrej Vad är det nu då? *(går in i kammaren, som öppnar sig igen. Ett barnaskrik hörs.)*
barnmorskan Han lever, men hon är död.

Andrej Vad menar ni? Han? Men inte hon? *(skyndar fram till sängen, där Lisa ligger död)* Nej, Lisa, inte nu! Inte nu när det är för sent! *(gråter och döljer ansiktet i bädden)*

Maria Andrej, du har en son.

Andrej Men hon är död, Maria, hon är borta! Jag kom för sent! Och jag har försummat henne i hela mitt liv!

fursten (har kommit in, tar Andrej i nacken) Sansa dig, pojke. Livet går vidare.

Andrej Men till vilket pris? Till priset av allt vad mänsklig rättvisa heter?

fursten Hon anklagade bara kriget, aldrig dig.

Andrej Och det gjorde hon så förbannat rätt i!

Maria (filosofiskt) Hennes död är krigets rätta ansikte, det oskyldigaste offret av alla, en ung moder. Vad gör kriget med oss människor egentligen?

fursten Vi får begrava henne. Det är det enda att göra.

Maria Och vi har ett nytt liv att ta hand om. Kom, broder. Tids nog hinner vi slicka alla våra sår.

Andrej Inte hjärtesår. De finns för att alltid gå upp igen.

fursten Det är äntligen dags att gå till sängs.

(Barnet skriker i barnmorskans armar medan alla drar sig ut.)

Scen 8. Hos Dolochov.

Nikolaj Hur står det till, Dolochov?

Dolochov Jo tack, jag klarar mig. Besuchovs fullträff blev inte mer än ett skrämskott, som dock duktigt skrämde upp min gamla mor.

modern Det var väl också onödigt att ställa till med duell för en dum liten flirts skull. Fedja ju bara skämtade med honom! Och så ska han vara så svartsjuk att han går ett helt år som ett åskmoln utan att vädra ut saken, och så resulterar det i rena vulkanutbrottet som går ut över Fedja! Ska det vara herremansfasoner? Han är rikast i hela Ryssland och ska då nödvändigt visa sin makt med att knyckla till Fedja, som aldrig gjort en fluga för när utom å yrkets vägnar. Visst var det dumt av Fedja att provocera honom, men för det behövde inte den dumbommen ställa till med en vanvettig duellscen som bara måste göra alla till förlorare!

Nikolaj Var det någonsin något mellan dig och Helena Besuchova?

Dolochov Hon bara lekte med mig. Jag tror hon använde mig som redskap för att utmana sin make. Han gav ju henne inte mycket till kärlek, och en gift kvinna utan kärlek från sin man tar ofta till vilka medel som helst för att få honom att reagera. Nu blev offret jag i stället. Jag lovar dig, Nikolaj, att jag avsåg aldrig att skada Pierre Besuchov, medan jag ramlade pladask hel och hållen i hans hustrus flirtdälla. Hon fick mig att ta hennes parti mot honom. Aldrig har jag haft ont av män, men kvinnor kan leda till vilket fördärv som helst. Bara för att de är kvinnor menar de sig vara ofelbara och ha rätt till vilka ansvarslösa manipulationer som helst, och när katastrofen är ett faktum genom deras förvållande håller de sig skadeslösa och oskyldiga. Akta dig för kvinnorna, Nikolaj!

Nikolaj Så det var egentligen ingen annan än Helena Besuchova som fick dig skjuten för att du flög för högt upp mot hennes sol.
Dolochov Precis!
Nikolaj Du måste komma hem till oss och träffa min syster och familj.
Dolochov Tack, Nikolaj. Jag behöver en vän för att bättra mig. Jag förlorade i alla fall inte officersgraden.
Nikolaj Du skall alltid vara välkommen hos oss. (*sätter sig hos honom. Modern hämtar te åt dem från samovaren.*)

Akt III scen 1. Hos Rostovs.

grevinnan Den där Dolochov har gästade oss regelbundet nu i över en månad. Tror du han tänker på frieri?
greven Jag är ganska säker på att det är just vad han håller på med nu inför Sonja.
grevinnan Ack, det har varit så övertydligt hur förtjust han blev i henne från början! Måtte hon bara ha vett att acceptera honom.
greven Det skulle vara synnerligen önskvärt för alla parter. Nikolaj kan aldrig gifta sig med henne, och hon skulle aldrig kunna få en bättre man än en så stilig officer i armén.
grevinnan Men vad var det egentligen för affär han hade med Pierres vackra grevinna? Den som ledde till den ena olyckan efter den andra, duell och skilsmässa och Dolochov skadskjuten i veckor?
greven Ett olycksaligt missförstånd. Pierre blev helt enkelt galen av svartsjuka för ingenting. Det kan hända vem som helst. Helena Besuchova var kanske något av en äventyrlig *femme fatale* med sin skönhet och Pierres rikedom, och Dolochov fastnade i smeten, men det var aldrig något förhållande mellan dem. Hon bara flirtade och gjorde sig till, och stackars Pierre hade ingen erfarenhet. Därför gick det som det gick. Det var ingens fel.
grevinnan Kan vi då lita på honom som en make åt Sonja?
greven Det tror jag att vi kan. Men jag tror jag hör honom komma.
(*Dolochov gör entré, djupt allvarlig.*)
Dolochov Herr greve och grevinna Rostov, jag får meddela att jag friat till er skyddsling Sonja och fått avslag. Jag skall ej mer besvära er familj med min närvaro. (*bugar sig korrekt och underdånigt och drar sig omedelbart ut*)
greven (till sig) Vad skall detta betyda?
grevinnan Hur kunde hon säga nej? Till en så grann ung man!
greven Vi hade aldrig själva kunnat åvägabringa ett bättre parti. (*Sonja gör försiktig entré.*) Sonja! Vad är detta? Har du gett din första och kanske bästa friare korgen?
Sonja Ja, farbror Ilja, det har jag.
grevinnan Men varför?
Sonja Jag älskar en annan och kan aldrig älska honom.
grevinnan Vem är då den andre? Du vet ju att du aldrig kan få Nikolaj. Ni är ju rentav kusiner.
Sonja Desto heligare är därför min kärlek för Nikolaj. Jag kan aldrig hyckla kärlek med någon annan.
Natasja (kommer flygande in) Sonja! Så glad jag är! Jag har varit förtvivlad av oro över att Dolochov var ute efter dig! Hur grann han än är så är han genomfalsk som person!
grevinnan Men hur vet du det, Natasja?
Natasja Pierre gjorde rätt som nästan sköt ihjäl honom. Och hans fru är ett stycke! Och Dolochov föll för henne av alla falska vampar! Han är värdelös!
greven Döm inte så hårt, lilla Natasja. Du känner ju knappt någon av dem.

grevinnan Du var alltid så partisk för stackars Pierre.

Natasja Men jag är så glad för Sonjas skull, (*kramar henne,*) och det är huvudsaken. Äntligen är hon fri och helt och hållet vår egen!

Nikolaj (*har obemärkt kommit in*) Jag hörde att du gav Dolochov korgen, Sonja. Du borde inte ha gjort det.

grevinnan Gjort är gjort, Nikolaj.

Sonja Jag gjorde det för din skull, Nikolaj.

Nikolaj Jag vet. Du borde inte ha gjort det.

Natasja Låt oss lämna Nikolaj och Sonja ensamma, mamma och pappa! De behöver varandra nu. (*Greven lyder genast och tar hand om grevinnan, som muttrar: "De vet ju att de aldrig kan få varandra!"*)

Sonja (*när hon är ensam med Nikolaj*) Det är bara dig jag älskar, och jag kommer aldrig att älska någon annan.

Nikolaj Du vet att det är ömsesidigt, Sonja. Ändå måste vi vara öppna för alternativ. Det vore fel av oss att förneka oss våra egna liv och möjligheter för vår kärleks skull.

Sonja Jag kan aldrig älska någon annan, Nikolaj.

Nikolaj Inte jag heller. Men vår kärlek är förbjuden! Jag har plikter mot familjen! Vår ekonomi är i ständig kris, och vi har inte råd med att jag skulle gifta mig med någon utan hemgift. Jag har resonerat med mina föräldrar om detta ut och in tusentals gånger, och det går bara inte.

Sonja Du skall alltid känna dig fri att gifta dig med vem som helst. Jag kommer alltid att älska dig ändå. Jag förblir dig lika trogen alltid som syster som Natasja.

Nikolaj Natasja har också fått ett frieri i dessa dagar, den narren Denisov, kan du tänka!

Sonja Jag vet. Det var därför jag visste hur jag skulle säga nej till Dolochov. Inte heller hon kunde någonsin tänka sig att kunna älska sin friare.

Nikolaj Ni är så lika och så olika, hon ständigt uppsluppen och sangvinisk men ibland ack så dåraktig, och du så klok och anständig och tillbakadragen i exemplariskt ädelmod. Men ändå har ni samma känslor.

Sonja Ja, det har vi. Du far väl snart ut i kriget igen?

Nikolaj Jag är rädd för det.

Sonja Kom tillbaka helskinnad. Det är allt jag begär av dig.

Nikolaj Det ska bli mig en glädje att infria, om det bara går.

Sonja Det måste gå.

Nikolaj Det ska gå.

Sonja Så ska det låta! (*Han kysser henne älskligt, som en broder.*) Gå nu, Nikolaj, och försäkra dina föräldrar om att du inga planer har på mig.

Nikolaj Som du vill, min enda älskade. (*bugar sig respektfullt och korrekt, som Dolochov, och går ut.*)

Sonja Han kommer säkert att rädda hela familjen. Jag känner det på mig.

Scen 2. Balen. En praktfull balscen i Petersburg.

Pierre Där är du, Andrej! Just den person jag sökte!

Andrej Jag hör förunderliga saker om dig, Pierre. Är det sant att du tagit din hustru till nåder igen?

Pierre Du ser henne där, mera strålande och vacker än någonsin. Ja, jag lät mig övertalas. Furst Kuragin och hans hustru ville aldrig lämna mig i fred. Och när hon själv nedlät sig till böneskrifter kunde jag inte med att säga nej. Jag har ju aldrig haft någon annan. Jag hoppas du förlåter mig. Må Gud förlåta mig. Till slut fann jag inget hos henne att förlåta.

Andrej (kan knappt hålla sig för skratt) Och nu är hon med sin billiga skönhet centrum för hela den ytligaste societetens intresse igen och kör med egna berömda salonger, som bara de fåfängaste flärdjägarna går till – och du står ut med allt detta?

Pierre Jag är den perfekta tankspridde dumbommen till make. Jag deltar inte men observerar allt och tar avstånd.

Andrej Men vad är det för panelhonor där utmed väggen? De flickorna ser alldeles för vackra ut för att få stå ensamma.

Pierre Det är familjen Rostov. Äldsta dottern Vera har nyligen blivit gift med kälkborgarmilitären Berg, och han har nästan ruinerat dem genom sitt krav på en hemgift.

Andrej Jag har hört de mest fantastiska sagor om deras usla finanser. Vad är sant och vad är falskt?

Pierre Det värsta är vad deras son Nikolaj råkade ut för, den impulsive husarkaptenen, du vet. Han fick Dolochov till sin vän, Dolochov var ständigt hemma hos dem, tills han friade till Nikolajs kusin Sonja, den lilla mörka tillbakadragna med de kloka sammetsögonen, som gav honom korgen, därför att hon alltid bara älskat Nikolaj. Det beslöt Dolochov att kräva räkenskap för, så han lockade Nikolaj med berusning och falskspel in i en förödande spelorgie, som slutade med att Nikolaj var skyldig Dolochov 43,000 rubel.

Andrej Var det inte Dolochov som bedrog dig med din fru?

Pierre Det har varken kunnat bekräftas eller vederläggas. Men det var Dolochovs grymma hämnd för att Nikolajs vackra kusin, som Dolochov lockades till att fria till, ratade honom för sin vackra kusin Nikolaj.

Andrej Och betalades en sådan nidingskund?

Pierre Till sista kopeken.

Andrej Och familjen lever ännu?

Pierre De har förlorat två av sina tre gods.

Andrej Stackars människor! Goda och naiva som medellösa barn!

Pierre Du har alldeles rätt. De är alldeles för vackra för att lämnas ensamma. Den yngsta, Natalja, är min speciella skyddsling. Vill du inte dansa med henne? Jag vet hur innerligt hon längtar ut på golvet, och hon dansar riktigt bra. Du blir inte besviken.

Andrej Du vet att jag själv alltid tyckte om att dansa.

Pierre Därför ber jag dig. Du gör en god gärning. Bara hon kommer ut på golvet och folk får se henne vill alla dansa med henne.

Andrej Saken är självklar, gosse. (*går över till Rostovs.*)

grevinnan Tillåt mig att presentera min dotter för er.

Andrej Vi är faktiskt redan presenterade, men jag vet inte om jag är ihågkommen. Vi träffades i Otradno för inte så hemskt länge sen.

Natalja Tack för påminnelsen, furst Andrej Bolkonskij. Jag har aldrig glömt er.

(*Han för ut henne på dansgolvet.*)

Helena (kommer fram till Pierre) Nå, min käre make, kan du ångra att du tog mig till nåder igen? Hela denna värld är din tack vare mig. Genom att jag är återupprättad i societeten är du också välkommen i den. Till och med min far har slutat att offentligt kalla dig för galning.

Pierre Du har frimurarna att tacka för att jag blev så försonlig. De har gjort mig till en bättre människa, och jag har lärt mig att dölja min svartsjuka. Men måste du ha så många kottierier?

Helena Tsaren och Napoleon är bästa vänner nu efter freden i Tilsit. Det är inne att vara bonapartist. Det var väl du också en gång i tiden?

Pierre Det var innan han var kejsare.

Helena Men nu är han kejsare och har vunnit hela världen, som han delar med tsaren. Ingenting kan stoppa dem. Vi är i smöret, Pierre.

Pierre (avsides) Tacka fan för det.

Helena Allt du behöver göra är att tiga och samtycka, så att harmonin består. Det har du väl ingenting emot?

Pierre Nej, inte så länge det går.

Helena Kort sagt, Pierre, vår återförening har gjort oss alla till vinnare. (*glider vidare*)

Natasja (glädjestrålände, kommer fram till Pierre och Andrej) Pierre, du måste ta med dig furst Andrej hem till oss! Vi har så mycket att tala om!

Pierre Det gläder mig att du har funnit lyckan på din första bal, Natasja.

Natasja Nu vill plötsligt alla dansa med mig! Och de skall få! (*drar vidare ut*)

Andrej Tack för det goda rådet, Pierre.

Pierre Vilket?

Andrej Att bjuda upp lyckan till dans.

Pierre Där ser du. Du behövde det.

Andrej En sådan enkel liten solstråle skulle vara nog för att lysa upp hela Lysygora.

Pierre Hur är det med din gamla skada?

Andrej Den går upp ibland.

Pierre Men nu ser du bättre ut än på länge.

Andrej Ungdomen lever ännu, Pierre, hur gammal den än blir. Jag såg att din hustru antastade dig. Du såg inte glad ut.

Pierre Hon tror att lyckan är odlandet av fåfängan.

Andrej Jag tror snarare att lyckan är odlandet av känslorna.

Pierre Anförde du inte som skäl för ditt avkall från tjänsten din nervösa överkänslighet?

Andrej Ju större känslor man hyser, Pierre, desto större anledning har man att inte visa dem.

Pierre Ja, det är du det. Du visar dem aldrig.

Andrej Och du visar dem alltid. Du kan aldrig dölja något. Vem som helst kan läsa dig som en öppen bok, och därför drar man fördel av dig. Tror du att din hustru kommer att bedra dig igen?

Pierre Ja, Andrej, med hela världen.

Andrej Hennes makalösa skönhet är ett ytligt fenomen.

Pierre Är den sann eller falsk? Det har jag alltid undrat. Men den kan bedra vem som helst.

Andrej Jag skulle aldrig ha gått på den. Jag ser bara inre skönhet, Pierre, när den finns. Och jag tror att jag i kväll kan ha återfunnit den tack vare dig.

Pierre Väl bekomme i så fall. Gör det bästa av saken.

Andrej Vi får se hur långt jag kan gå på den vägen.

(*De skiljs.*)

Kan jag då verkligen leva igen? Kan min idealism få nytt liv? Jag är fast i statens pliktfångelse och gör min nytta som sig bör, men det behövs något mera. Jag har aldrig tidigare sett en möjlighet till att låta skönheten få ha del i mitt liv. (*betraktar diskret den dansande Natasja på avstånd. Vid ett tillfälle vänder hon sig om och ler mot honom.*) Signalen. Tecknet. Skall man tro på det? Kan man bygga på det? Det håller tills det brister.

Scen 3.

Pierre Nu är han här igen. Värst vad han har blivit ungdomlig på sistone. Men det är kanske just vad han behöver.

Helena (kommer in) Din vän furst Andrej kommer allt oftare på besök hit.

Pierre Tror du att det är för din skull?

Helena Var inte barnslig. Men vad håller han på med?

Pierre Det är hans ensak.

Helena Har ni frimurarhemligheter ihop?

Pierre Inte alls. Men han har plötsligt så mycket på gång, uppdrag av regeringen, resor utomlands, och annat...

Helena Vad är det andra?

Pierre Ingenting som angår dig.

Helena Tids nog får jag veta det i alla fall. Jag ska visa in honom. Var inte orolig. Jag tänker inte lyssna vid dörren. (*går*)

Pierre Om något kan skada Andrej, så är det min hustru. Jag måste till varje pris hålla henne ifrån honom. (*Andrej kommer in.*) Nå, Andrej? Jag vet vad du håller på med. Hur långt har du kommit?

Andrej (bestört) Vad menar du?

Pierre Jag är ju Natasjas främsta beskyddare. Jag får veta allt vad som händer i familjen Rostov. Du har varit där nästan dagligen. Hur långt har du kommit?

Andrej Pierre, jag har beslutat mig för att fria till henne.

Pierre Du kan inte fria till någon bättre.

Andrej Därför kommer jag till dig, för att be om råd. Jag är ju så mycket äldre och änklung dessutom och har redan en son. Har jag rätt att älska en så ung flicka? Hon är ju bara sexton år!

Pierre Många adelsflickor blir bortgifta vid betydligt yngre ålder. Fria du bara. Hon kan inte säga nej.

Andrej Men kan hon älska en sådan gammal kantstött och desillusionerad bister veteran som jag?

Pierre Naturligtvis. Hon älskar dig. Det vet jag.

Andrej Vet du det?

Pierre Säkert som amen i kyrkan. Det kan inte finnas någon annan för henne än du. Så varför tvekar du?

Andrej Min far...

Pierre Vad har din far med saken att göra?

Andrej Du vet hur grinig han är. Han har bett mig uppskjuta äktenskapet ett år.

Pierre Av vilken anledning?

Andrej Hon är så ung, han vill inte riktigt tro på äktenskapet, han tänker naturligtvis på sig själv, han vill inte ha en så ung styvmor åt sin sonson, han vill inte ha en ny främmande kvinna i huset, så han hoppas vara död innan jag gifter om mig.

Pierre Du kan inte ta en sådan gubbstackare på allvar.

Andrej Men han är min far.

Pierre Fria ändå, Andrej. Ett år är bara en begränsad tidsrymd, och hon kommer att vänta på dig. Kanske ert äktenskap bara vinner i lycka för provningens skull.

Andrej Du försöker se det positivt.

Pierre Vad annat kan man göra.

Andrej Nåväl, jag skall följa ditt råd. Vår förlovning skall bli hemlig, och hon skall ha all sin frihet tills året är till ända. Kanske hon ändå finner en annan att föredra framför min ålder och bittra erfarenhet. Hon skall ha den rätten. Min far är alltför realistisk för att det någonsin kan vara behagligt, men han har rätt i att hennes ungdom torde provas. Så tar jag hänsyn både till honom och till henne. Jag hoppas att jag inte gör fel.

Pierre Om du reser bort på ett år skall jag bevaka henne under tiden.

Andrej Bara diskret. Vi kan ju faktiskt skriva brev till varandra, hon och jag, även om jag är bortrest.

Pierre Jag vill inget högre än både hennes och din lycka, Andrej.

Andrej Tack, Pierre. Då litar jag på ditt goda råd och friar i morgon. (*går hastigt*)

Pierre Stackars Andrej. Han är alltför samvetsöm och tar alltför mycket hänsyn till andra. Den där gubben är ju bara en gaggig tyrann, och jag vet hur trogen Natasja redan är honom. Vem som helst utom Andrej hade aldrig tvekat.

Helena (visar sig ha åhört allt) Jaså, de är ute efter den där lilla förtjusande flickan Rostov, och Pierre är kopplare åt fursten. Är då fursten så naiv att han verkligen kan tro att han kan få en så intagande och prisvärd liten oskuld? Den surkarten, som redan betytt döden för en hustru, borde skämmas. (*går*)

Scen 4. Hos Rostovs.

grevinnan Han är kommen, Natasja.

Natasja O!

greven Ta det lugnt, mitt barn. Där ser du. All din oro under dessa tre veckor var fullkomligt onödig. Han har bara hämtat sig och kommer nu med förstärkningar.

grevinnan Ilja! Det här handlar ju inte om krig.

greven Men han är militär.

grevinnan Det är bäst att du låter oss ta emot hans ärende, Natasja.

greven Du får göra det, käraste. Jag tar hand om Natasja. (*går ut med henne*)
(*kort därpå gör Andrej entré*)

grevinnan Ni är välkommen, min furste.

Andrej Jag antar att ni förstår naturen av mitt ärende.

grevinnan Ni har varit vår trognaste och mest avhållna gäst i veckor, och alla har kunnat se att ni kommit bara för Natasjas skull. Att ni nu efter en paus på tre veckor kommer tillbaka kan inte missförstås.

Andrej Då är det kanske onödigt att jag helt formellt anhåller om Natasjas hand.

grevinnan Och det är kanske onödigt av oss att uttrycka ett självklart accepterande.

Andrej Vi förstår varandra väl. Dock finns det ett aber, som jag måste framlägga genast i ärlighetens namn. Min tre veckor långa frånvaro har berott på att jag besökt min far på hans gods Lysygora för att inhämta hans råd och hans tillåtelse, som sig bör för den ende sonen i en adlig familj. Han är införstådd med Natasjas unga ålder och vill därför att jag väntar ett år med att föra henne till altaret.

grevinnan Vanligen blir äktenskap desto lyckligare ju längre deras föregående förlovningar varar.

Andrej Under detta år skall Natalja vara helt fri att välja en annan, om hon vill, i beaktande av min betydligt högre ålder och erfarenhet. Ni vet ju att jag är änkling och har en späd son.

grevinnan Vi är mycket medvetna om den tragedi ni gått igenom. Desto mer kommer Natalja att älska er.

Andrej Älskar hon mig verkligen?

grevinnan Nu är det bäst att ni får tala med henne själv. Jag skall hämta henne. (*går ut*)

Andrej (ensam) Kan en sådan lycka vara möjlig? Kan hon verkligen älska detta gamla förbrukade fodral av en utbränd desillusionerad stofil?

Natasja (kommer in, rusar direkt i hans famn, kysser honom spontant) Jag har varit kär i dig ända sedan jag första gången såg dig i Otradno!

Andrej Har din mor berättat om villkoret?

Natasja Vilket villkor?

Andrej Vi måste vänta ett år. Min far önskar det.

Natasja Ett år! Ett helt år!

Andrej Det går över.

Natasja Varje dag blir en dag för länge, om man måste vänta! Varje dag blir ett år!

Andrej Natasja, min älskade, jag är övermogen och en änkling med barn. Du är bara sexton år. Försök ha tålamod med mig.

Natasja Du är du! Det är det enda som betyder något! Jag kan ha tålamod med dig men aldrig med mig själv!

Andrej Om ett år är du ännu vackrare och mognare, och jag har ännu mera hämtat mig från min krigsskada...

Natasja Är du invalid?

Andrej Delvis, men såret kan ännu läkas fullkomligt, i synnerhet med åren och med dig.

Natasja Och skall vi då under ett helt år då bara vara på drift utan att kunna bli ordentligt tillsammans?

Andrej Jag skall resa bort. Men jag skall skriva till dig hela tiden.

Natasja Och jag till dig!

Andrej Vi skall stå i ständig kontakt med varandra.

Natasja Vad jag kommer att längta! Det är inte alla som får sig sin dröm prins serverade på ett fat!

Andrej Och det är inte alla furstar som äntligen finner sin prinsessa.

Natasja Mor! Far! (*stormar ut, öppnar dörrarna*) Vi är förlovade! Sonja! Vi är förlovade! Petja! Vi är förlovade! (*Hon kallar in dem alla, och de kommer alla in lugnt saliga och vill gratulera.*)

Andrej (till greven och grevinnan) Hon är införstådd med att vi måste vänta ett år. Jag ber att vi under detta år håller förlovningen hemlig, för Natasjas egen frihets skull.

grevinnan Naturligtvis, furst Andrej. Vi skall bevara den helig.

greven Er ankomst i familjen är lika välkommen som vore ni en son.

grevinnan Ni stannar väl på middag?

Andrej Grevinna, vi förstår varandra. Självklart.

Sonja Hur tar du det att han skall vara borta ett år? Du vet att jag stannar alltid hos dig.

Natasja Ett oändligt, orättvist lidande.

Andrej Natasja, du har Pierre under tiden, min bästa vän. Förtro dig åt honom, som jag alltid har gjort det sedan vi var barn. Han skall vara din beskyddare i mitt ställe, medan jag är borta.

Natasja Ack ja, han har ett gott hjärta, och jag tycker mycket om honom.

grevinnan Kom nu så går vi till middagen. Vi kan prata hela kvällen.

(*De börjar bryta upp för middagen, Sonja med Petja, Natasja med Andrej och greven med grevinnan.*)

Scen 5. En lägre sortens krog med zigenerskor och utsvävningar.

Anatole Välkommen, Pierre! Så du har inte glömt dina gamla stötar!

Pierre Alla behöver vi avkoppling ibland.

Anatole I synnerhet du från din hustru, eller hur, Pierre, käre svåger? En ordentlig bågare åt Pierre Besuchov, krögare, världens bästa sällskapsbroder i onyktra omständigheter!

Hippolyte Vi upphör aldrig att förvåna oss över att du tog henne tillbaka.

Denisov Pierre! Jag trodde du var lyckligt gift igen!

Pierre (sveper en bågare) Vad är det för en syster er far prackade på mig egentligen?

Anatole En bläckfisk!

Hippolyte Du hade tur, Pierre, som inte visste mer än vad du gjorde när du lurades till att köpa henne som grisen i säcken!

Denisov Jag vet allt om henne, Pierre. Jag kan definiera henne för dig. Utanpå är hon det absoluta kvinnliga skönhetsidealet, en oemotståndlig kropp, en gudomlig

blondhet med ett överväldigande hårsvall som vore värdigt en Helena av Troja, till det yttre den absoluta fullkomligheten, – men där tar det slut. Inuti finns bara tomhet, absolut ingenting, ett svart hål av bara tillgjordhet och konstlad fåfänga, men under detta tomma skal en kärna av en fullkomlig hänsynslöshet i kvinnlig beräkning. Ingenting kan stoppa henne. Hon tog dig för att du passade henne, vilket du inte gjort utan pengar. Genom att du ensam kunde ge henne allt och var dumt godmodig dessutom måste hon ha dig och ingen annan. Hennes flirt med Dolochov må ha varit en verklig affär, men för henne var det ändå bara en lek, ett tillfälligt övergående nöje. Hon har haft talrika sådana, inte sant, Anatole och Hippolyte?

Hippolyte Vi har aldrig kunnat räkna dem.

Denisov Så hon må vara fullständigt tom i bollen bakom den blonda perfektionsskönheten, men hennes vilja och beräkning är livsfarlig för alla män. Egentligen är bara du nu utom fara, Pierre, för du är den enda hon behöver. Skål!

(Alla skålar hjärtligt för Helena.)

Pierre Men varför fick inte du Natalja Rostova, Denisov? Var inte ni kära i varandra?

Denisov Hon ville inte ha mig. Hon var ärlig nog att tillstå att hon aldrig kunde älska mig.

Hippolyte Men hon är väl förlovad nu? Är det inte med den där gamle änklungen Bolkonskij?

Pierre Han är inte gammal, och han är min bästa vän. De älskar varandra, men deras förlovning är hemlig tills vidare.

Anatole Nikolaj Rostov är mycket missnöjd över förhållandet. Han tycker att fursten svikit henne från början. Han håller ju sig bara utomlands.

Pierre Inte utan anledning. Hans gamle far är emot äktenskapet och har bett honom vänta ett år. Dessutom lider han ännu av sin skada från Austerlitz. Läkarna vill inte låta honom resa hem från Schweiz.

Anatole Fadern lär vara en gaggig tyrann. Nikolaj anser att fursten borde ha struntat i honom och gift sig genast, när nu Natasja så gärna ville det.

Pierre Andrej är för ädel för att kunna strunta i sin far hur gaggig och tyrannisk han än må vara.

Anatole Ädelhet är bara till hindern. Fadern dör väl snart i alla fall.

Pierre Han ska komma till Moskva nu med sin dotter och sonson inför det nya kriget mot Napoleon. Han vill leka chauvinistisk ledare för de ultrakonservativa, som vill hålla Europa utanför Ryssland. I samband med det väntas Andrej hem igen.

Hippolyte Så då avgörs väl bröllopet.

Pierre Säkert.

Denisov Skål för den invalidiserade änklungens erövring av den lilla förtjusande oskulden Natasja! Han duger till erövring av flickor, men vi män duger till att slåss mot Napoleon!

Pierre Ni får skåla själva. Jag dricker ensam. *(drar sig undan)*

Anatole Han är sur.

Denisov Han hade själv ett gott öga till Natasja. Kanske han hade velat ha henne själv?

Hippolyte Han är ju gift med vår syster.

Denisov Ja, hela hans liv är ett svidande nederlag. Ingenting har han lyckats med, och ingenting har han gjort. Allt han duger till är att få dricka ensam. Låt oss lämna honom i fred.

Pierre (för sig själv, med glaset) Min hustru, som aldrig har älskat något annat än sin egen vackra kropp och är en av de mest inskränkta varelser jag känner, går och galler för att vara inbegreppet för allt vad snille heter. Napoleon hade inget anseende så länge han var verkligt stor, men sedan han blivit en miserabel komediant anstränger sig kejsar Frans för att förena honom med sin dotter i ett olagligt äktenskap. Allt är

bara ruttet och stinker, och min hustru för ledarfanan för denna loppcircus och är stolt över det. Hur kan jag annat än bara äcklas över hela samhället? (*dricker djupt*)

Helena (kommer in) Där är han! Är du här och super nu igen, din oförfärliga drönare!

Anatole Han är med oss, Helena. Det är lugnt.

Helena Ni som yrkesmilitärer har ju rätt att uppföra er hur självsvåldigt som helst, men den tjockisen där är min man och komprometterar mig i ert suparsällskap! Jag har mina salonger, mina gynnare och mitt anseende att tänka på!

Pierre (full) Glöm mig, Helena. Jag far så långt bort från dig som möjligt, så slipper du skämmas för mig.

Anatole Gå hem, syster. Vi borgar för hans hemtransport.

Hippolyte Du må ha ditt rykte i dina salonger, men det är vi som känner dig.

Helena (fnyser och går)

Pierre Jag smiter till Moskva, gossar. Lycka till i kriget. Jag skiter i allt.

Denisov Det gör du förbannat rätt i, Pierre.

Hippolyte Låt oss hjälpa honom till en droska. (*De hjälper honom ut.*)

Dolochov (visar sig nu först i krogen, där han tidigare hållit sig dold för Pierre) Har de fått ut honom?

Anatole (har överlätit Pierre åt Hippolyte och Denisov) Den vanliga hemtransporten. Han bara dricker mer ju fetare han blir.

Dolochov Han slutar som ett förtidigt vrak, och så får Helena alla hans pengar i alla fall. Tillbaka till verkligheten. Hur går det med enleveringen?

Anatole Hon faller som ett moget päron. Anständig kärlek är ingen kärlek. Allt vad hon behövde var ett oanständigt alternativ, så glömde hon sin friare direkt.

Dolochov Så du tänker verkligen genomföra enleveringen?

Anatole Ingenting kan stoppa mig nu. Vår syster bäddade väl för oss. Det vet ju du, hur hon kan konsten att förföra, vare sig det gäller sprättar som du eller oskyldiga små jungfrur som Natasja.

Dolochov Du har drivit det så långt det kan gå som ett rent nöje. Driver du det längre blir det inte roligt längre.

Anatole Tänker du hoppa av nu när det har gått så långt?

Dolochov Jag hoppar aldrig av någonting. Men jag ber dig noga överväga saken. Antag att din enlevering lyckas. Antag att du kommer fram med henne till Kamenka, där ni blir hemligt gifta av din mutade präst. Och sedan?

Anatole Vi försvinner i utlandet.

Dolochov Till Polen, där du redan har en fru som du tvingades till äktenskap med för din son med henne? Hela historien måste komma fram, Anatole. Betänk konsekvenserna. Du kan få fängelse, och både ditt och Natasjas liv kan bli förstörda.

Anatole Jag klarar mig alltid.

Dolochov Du ja, men Natasja? Tänker du skrota henne efter en lyckad enlevering, som du skrotat alla andra?

Anatole Bara om jag måste.

Dolochov Det säger du alltid. Du är en skälm, Anatole. Nåväl, jag hjälper dig intill slutet, men om något går fel försvinner jag.

Anatole Ingenting kan gå fel. Du har ju hjälpt mig hela vägen, Dolochov. (*lyfter sitt glas till hans ära*)

Dolochov Skål, Anatole, och måtte det inte bli din sista enlevering.

(*De dricker och återgår till det allmänna krogfestandet med zigenerskorna.*)

Scen 6. Hos Bolkonskijs.

Andrej Säg att det inte är sant, Maria. Det får inte vara sant.

Maria Här är hennes eget brev. (*räcker fram ett brev*) Döm själv om saken, min broder. (*medan han läser*) Hon älskar en annan.

Andrej Ändå ligger här något annat bakom. Jag kan inte bara släppa denna sak, Maria, utan att noggrant ha gått till botten med den. Jag anförtrrodde henne åt Pierre innan jag reste.

Maria Han har nästan dagligen hört av sig för att få träffa dig så fort som möjligt efter din återkomst. Han dyker säkert upp så fort han får veta att du är här.

Andrej Jag tror hon har utsatts för ett bedrägeri, en nedrig sol-och-vårare, en av dessa samvetslösa skurkar som genom medfödd ställning och rikedom anser sig ha rätt att förstöra andras liv utan att blinka. Rysslands societet kryllar av sådana. Nej, Maria, jag kan inte släppa henne, hur du och far än frossar i skadeglädje över hennes fall.

Maria Andrej, min bror, vi tänker bara på ditt och familjens bästa. Rostovs tyckte inte heller om förmålningen. Hon är alldeles för ung för en erfaren änkling.

Andrej Vad du här påstår är att jag skulle vara för gammal för kärlek. Kan någon bli för gammal för kärlek? Vill du själv finna dig i att alltid vara för gammal för kärlek?

Maria Andrej, hon har slagit upp förlovningen helt själv utan att vara pressad av någon. Du gav henne all frihet att göra det. Du kan inte ta den tillbaka.

Andrej Nej, det kan jag inte. Förlovningen är uppslagen av henne själv i svart på vitt. Du har rätt. Det är ingenting jag kan göra åt saken. Men jag har rätt att få veta hela sanningen som hennes före detta fästman!

en tjänare Pierre Besuchov är här och anhåller om företräde.

Andrej Äntligen! Visa genast in honom!

Maria Vill du att jag stannar?

Andrej Ja, Maria, stanna, men inte längre än du själv vill. (*Pierre kommer in medveten om en pinsam situation.*) Pierre! Vad är detta? (*ger honom genast brevet*) Hon har själv slagit upp förlovningen! Vad hände? Jag anförtrrodde henne åt dig!

Pierre Jag fick veta det för sent. Det var min egen svåger Anatole Kuragin som försökte förföra henne, tydligen därtill eggad av min egen hustru. Allt vad min sköna hustrus familj går för tycks bara handla om sedeslöshet, lösaktighet och destruktiva nöjen. Jag ber så mycket om ursäkt för henne och hennes bror. Tyvärr visste de mycket väl vad de gjorde. Jag har fått Anatole Kuragin att lämna Moskva för gott, och jag vill helst aldrig se min hustru mer. När Natasja för sent fick veta att Anatole redan var gift försökte hon ta gift. Jag kommer just från familjen Rostov. Hon ber dig förlåta henne. Hela familjen behöver omplåstras efter denna kris.

Andrej Jag kan inte förlåta henne.

Pierre En gång sade du, att det fanns inga fel som en kvinna kunde begå som inte kunde förlåtas.

Andrej Pierre, du har en gång själv förlåtit din fru en gång för mycket. Se nu vilken intrig hon har ställt till med. Hon har ödelagt en hel familjs anseende för oöverskådlig framtid, en fullkomligt naiv och oskyldig familj, som hon genom sin nyckfullhet lockade i sin fälla genom sin förrutnade broder, en militär och officer dessutom. Även om du kan förlåta din hustru detta kan jag det aldrig, och jag kan aldrig återuppta en förlovning som min tilltänkta maka själv har brutit och det skriftligt. Jag beklagar, Pierre, men det måste du förstå, och det måste du meddela familjen Rostov. Jag skall återge henne alla hennes brev och hennes porträtt. Låt oss sedan gå vidare. Hon finner säkert en annan. Hon är ju så ung, och det har ju visat sig att vem som helst kan bli kåt på henne.

Maria Andrej!

Andrej Förlåt mig, Maria, men jag har skäl att vara bitter. Jag trodde jag kunde bli lycklig igen. För den skull gjorde jag allt för att återvinna full hälsa. Jag lyckades, men jag förlorade ändamålet. Jag beklagar. (*står inte ut längre, skyndar ut*)

Pierre Nu är väl er far glad, furstinna, som så illa tog emot Natasja och hennes far när de kom hit på artighetsvisit bara för att få er bekanta med dem.

Maria Vår far sjunger på sista versen och vet knappt själv längre vad han gör sig skyldig till i sin excentricitet. Jag skrev till grevinnan Natasja och bad om ursäkt för honom i ett försök att få henne till min vän, varpå hon svarade med denna brutala uppslagning av förlovningen. (*indikerar brevet som Pierre ännu håller*)

Pierre Detta är en tragedi som vi alla är offer för, och det värsta av allt är att ingen egentligen är skyldig. Jag vidhåller dock, att oskyldigast och det största offret av alla är Natasja.

Maria Ja, för sin egen dårskap och otillräcklighet. Ge inte upp hoppet, Pierre. Hon har ju bett Andrej om förlåtelse. Kanske tiden kan hela detta sår, som den helade Andrejs.

Pierre Jag är rädd, furstinna, att detta sår hos Andrej kommer att gå djupare. (*bugar sig och går*)

Akt IV scen 1. Natasjas rum, grevinnan sittande vid hennes sjuksäng.

läkaren Jag tror det värsta är över nu. Men det är säkrast att hon fortsätter ta sina mediciner.

grevinnan Hur känns det, mitt hjärta?

Natasja Jag vill fortfarande bara gråta, och ingenting kan trösta mig, ingenting är roligt, jag vill inte göra någonting, och jag kan aldrig mera vara glad utan dåligt samvete.

grevinnan Det går över, mitt hjärta. Våren är redan här, och när sommaren kommer med sin prunkande grönska och fåglarna kvittrande sätter bo skall du se att du vill leva igen.

Natalja Jag vill aldrig leva igen så länge han inte har förlåtit mig.

greven (kommer in) Jag har nyheter.

grevinnan Är det goda nyheter?

greven Nikolaj har utmärkt sig och blivit befördrad och fått Georgskorset.

grevinnan Det är inga goda nyheter. Det betyder att han stannar i kriget.

greven En god nyhet till, åt dig, Natasja.

Natasja För mig finns det bara en god nyhet, som aldrig kommer.

greven Pierre är här på besök.

grevinnan Din trognaste vän, Natasja. Tar du emot honom?

Natalja Han är den enda jag kunde tänka mig att ta emot. Men då kan jag inte ligga här. Då måste jag ju åtminstone sitta upp. Hjälp mig upp, mamma.

greven Jag går och hämtar honom. (*går. Grevinnan hjälper Natalja ur sängen. Pierre kommer in, mycket försynt.*)

Pierre Ni ser mycket bättre ut idag, Natalja.

Natalja Tack, Pierre. Du är vår trognaste besökare i dessa svåra tider och min enda goda vän.

Pierre Jag känner ansvar. Hade jag vetat vad som försiggick hade jag kunnat avvärja katastrofen.

Natalja Det var mitt fel som höll allting hemligt. Det var Sonja som räddade mitt liv med att förråda min hemlighet.

Pierre Det är över nu, Natasja.

Natalja Nej, det går aldrig över.

grevinnan Jag lämnar er två ensamma. Ingen kan trösta henne bättre än du, Pierre, och mot dig är alla mediciner värdelösa. (*går*)

Pierre Äter du fortfarande mediciner?

Natasja För att doktorn befäller det. Jag spottar ut dem i hemlighet och gömmer dem. Du skvallrar väl inte?

Pierre Aldrig i livet!

Natasja Tror du någonsin han kan förlåta mig? Vad säger han? Du har ju träffat honom.

Pierre Han har återtagit sin krigstjänst. Han trivdes inte i Barclay de Tolleys stab och har i stället kastat sig rakt in i kriget.

Natasja Vad säger han – om mig?

Pierre Du måste låta tiden läka era sår, Natasja. Han blev lika illa skadad som du. Ni har båda en lång helningsprocess att genomgå innan ni kan ses igen. Din ungdom och hans tidigare tragedier gjorde inte saken bättre.

Natasja Du menar att – det finns hopp?

Pierre Hopp finns det alltid. Först måste vi klara av kriget.

Natasja De säger att Napoleon har en miljon soldater. Tror du vi har någon chans?

Pierre Det är överdrivet. Han har bara 600,000.

Natasja Men vi har bara 200,000.

Pierre Men vi är på hemmaplan. Dessutom säger profetiorna att detta är Napoleons sista år vid makten.

Natasja Vad för profetior?

Pierre Uppenbarelseboken bland annat. Han är Vilddjuret vars tal är 666.

Natasja Påstår dina frimurare det?

Pierre Nej, det står i Bibeln.

Natasja Men Bibeln är ju 1800 år gammal. Hur kan den veta något om Napoleon?

Pierre Fråga inte mig. Det bara står så.

Natasja Att Napoleon är Vilddjuret vars tal är 666?

Pierre Ja, om man räknar numerologiskt och multiplicerar bokstäverna i hans namn med varandra, förlåt, jag menar adderar, och mitt namn ger också 666, så mitt öde är på något sätt förknippat med Napoleons, vilket kanske betyder att det är jag som får ända hans saga.

Natasja Ska du då ta tjänst i armén?

Pierre Aldrig i livet. Jag är ju frimurare och mot alla krig.

Natasja Och en gång var du bonapartist.

Pierre Det var länge sen. Det var innan han gjorde sig till kejsare och angrep Ryssland utan sak.

Natasja Och nu tror du att du kan besegra honom?

Pierre Jag kan inte förlåta honom hans fåfänga, som han har låtit skena iväg med sig! Han är katolik och lät ändå skilja sig från sin kejsarinna för att gifta sig med en habsburgsk prinsessa bara för att få legitimt kejsarliga barn! Är det inte absurt!

Natasja Medan du förblir gift med din bonapartistiska hustru och aldrig lyckas skilja dig från henne vad hon än gör.

Pierre Jag lovar dig, Natalja, att om jag inte vore gift så skulle jag erbjuda dig och ingen annan hela mitt odelade hjärta.

Natasja Det var snällt sagt. Tack, Pierre, men du vet att hela mitt hjärta bara tillhör honom. Jag svek honom en enda gång i ett svagt ögonblick, det var en rejäl gång för mycket, och nu kan jag aldrig under hela mitt liv svika honom mera. Lika trogen som Sonja kommer att förbli min bror Nikolaj under hela hans liv, fastän hon aldrig kan få honom, lika trogen kommer jag att förbli min förlorade fästman. Tar han svåra risker i kriget? Tror du han hänger sig åt det i förtvivlad bitterhet över mitt svek?

Pierre Snarare gör han det för att glömma sina bekymmer. Det var inte bara du, Natalja. Hans far har urartat till en grym, oberäknelig skräckgubbe som hela tiden driver furstinnan Maria till förtvivlan. Du upplevde ju det dystra hemmet en gång själv.

Natasja Han ville inte ta emot oss, och när jag då satt ensam med furstinnan slog han plötsligt upp dörren och visade sig i tofflor och nattrock bara för att elakt mönstra mig och drog sig genast tillbaka igen med en ursäkt för att han gått fel. Som om han kunde gå fel i sitt eget hem!

Pierre Och furstinnan Maria? Vad tyckte du om henne?

Natasja Hon hade svårt för att dölja sin motvilja mot mig. Jag fick det intrycket att de alla var svartsjuka på mig för Andrejs skull för att han givit sitt hjärta och liv åt mig.

Pierre Det kanske var så. Men furstinnan Maria är en mycket godhjärtad människa, och jag vet att hon redan håller av dig mycket, i synnerhet efter din kris.

Natalja Det var otur. Andrej stannade borta för länge. Din hustru snärjde mig med sin bror. Han var för kunnig i sin professionella falskhet för att jag skulle kunna värja mig mot deras konster. Jag försvarar mig inte. I min naiva barnslighet saknade jag erfarenhet och omdöme. Det var mitt brott, och Andrej blev lidande. Ack, Pierre, tror du han någonsin kan förlåta mig?

Pierre Efter kriget, Natalja. Efter kriget skall vi alla kunna förlåta varandra.

Natalja Du ger mig åtminstone hopp. Tack för att du kom, Pierre. Nu måste jag få gå och vila mig. Jag vill börja leva igen, men det kommer att ta tid, och min själ tål varken ljus eller glädje ännu. När du går, vill du be att Sonja kommer in till mig.

Pierre Vila, lilla grevinna. Jag kommer igen.

Natalja Gör det, Pierre.

(Pierre drar sig respektfullt ut, och Natalja återgår till sängen. Sonja kommer strax ivrigt in till henne.)

Sonja Mår du bättre, Natasja?

Natasja (omfamnar henne) Ack, Sonja, jag tror att Pierre kunde ge mig något hopp om att han kanske fortfarande älskar mig.

Sonja Pierre?

Natasja Nej, Sonja, min kanske trots allt ännu blivande make.

Sonja Både Nikolaj och Bolkonskij har redan utmärkt sig i kriget.

Natasja Där har vi våra två män, Sonja, att älska för evigt. *(omfamnar henne på nytt)*

Scen 2. Ett fältläger.

Andrej Vart har alla mina ideal tagit vägen, allt det jag en gång älskade och trodde mig ha anledning att leva för, min sorgliga familj, den förpliktande allmännyttan, den stora kärleken till kvinnan och för fäderneslandet, glädjen över att få skapa en familj, var allt då bara meningslöst och tomma hägringar, ett självbedrägeri, en rутten morot för en åsna att blint gå runt brunnen för i all oändlighet för ingenting, för vatten åt förbrukarna? Så verkar det. Jag har ej något kvar efter att den sista, största illusionen gått förlorad, hon, som svek mig, genom andras svek, den yttersta gemena uselhetens blinda känslolösa svek, förräderi och nedriga förtrampande av skönheten och idealet. Hur fick hon mig ej att på nytt få vilja leva upp och skapa mig ett bättre liv för hela min familj, och så blir allting skrotat för en nidings skull, liksom min faders liv och verk och slott och trädgård nu har skövlats av den franska gräshoppsvärmen. Jag fick inte ens begrava honom, ej ens taga avsked av honom, och nu är alla borta. Kvar på Lysygora fann jag bara skuggorna, ruinerna och de förgråtna minnena av vad som aldrig mera nu kan återgå till det normala, ännu mindre restaureras. Är det detta man har levat för – ett skövlad hem, en brusten kärlek, denna franska invasion och våldtäkt på ett heligt

Ryssland, detta krig, som bara hela tiden blir brutalare och värre? Nåväl, vi står inför ett avgörande slag, och har jag tur så kanske att jag slipper överleva det. – Vem prasslar där?

Pierre (utom synhåll) Fördömda buskar!

Andrej Den rösten förefaller mig bekant. (*Pierre stapplar in på scenen efter att ha slitit sig från diverse buskar.*) Pierre! Vad tusan gör du här!

Pierre (nästan ursäktande sig) Jag var intresserad av kriget.

Andrej Och så går du vilse i det och hamnar här? Har du någon aning om var du är? Vet du att hela världen här runt omkring dig kommer att brinna i morgon?

Pierre Jag hade en förkänsla av det.

Andrej Och vad ska dina frimurare säga om saken? Är det inte de som officiellt har förbjudit alla krig?

Pierre Jag råkade komma förbi och blev nyfiken. Vilken tur att jag hamnade i ditt läger! Andrej, din syster är i säkerhet. Nikolaj Rostov räddade henne undan de upproriska bönderna på Lysygora.

Andrej Av alla människor! Vad gjorde han det för?

Pierre Han råkade ha vägarna förbi.

Andrej Var är de nu, jag menar Maria och min son?

Pierre I säkerhet i Moskva.

Andrej Tack och lov! På Lysygora fann jag bara allting tomt och skövlat, och ingen kunde meddela mig något. Du är den första bekanta jag har träffat och den sista jag väntade att få träffa här. Men du har inget här att göra. Av alla malplacerade personer är du nu just den mest malplacerade. Du var alltid tafatt i salongerna men aldrig så tafatt där som här. Det fattas bara att din skandalösa hustru med de blonda lockarna och den höga barmen med den djupa urringningen också skulle uppträda här. Du har verkligen ingenting i kriget att göra, Pierre.

Pierre Har du det då, som uppsöker det i ett slags självdestruktiv flykt från dina missräkningar?

Andrej Bra fråga, Pierre, och dess värre är den befogad. Har någon egentligen något i kriget att göra? Svaret är nej. Kriget är människans högsta form av vansinne, hennes eviga dårskaps apotheos, kronan på hennes naturvidriga absurditet, våldets dödliga triumf för alla som deltar i det, den säkraste döden, den definitiva meningslösheten och undergången. Nej, Pierre, ingen människa har någonting i något krig att göra. Ändå hänger sig hela världen åt det i ett slags masshysterisk yra, liksom gräshopporna i en gigantisk gräshoppssvärm, som bara åstadkommer total förintelse av allt levande var den drar fram. I morgon kommer tiotusentals människor att möta varandra bara för att mörda varandra, de kommer att stympas, pinas och plågas långsamt till döds i tiotusental, men efteråt kommer man likväl att hålla tacksägelsefester för att så många blivit bragta om livet, och segern höjes desto mer till skyarna ju fler som har dött för den. Där har du ditt svar på din fråga: nej, nej och åter nej! Och likväl kommer hela världen på detta slagfält att blöda för ett fåfängt och vanvettigt ja. Vad tusan gör du här, Pierre? Gå och lägg dig! Du tillhör en bättre värld av drömmar och oskuld, av ett frimureri som vågar pretera den naiva befängdheten att förbjuda alla krig fastän hela världen ständigt alltid bara har krigat mer och mer. Gå hem till din vackra hustru, som skickade sin bror att beröva mig det sista som gav mig anledning att leva. Jag skickar dig ut ur kriget med min välsignelse, medan det är min plikt som son till en nu stupad general att stanna kvar i det och utkämpa det mot den övermäktige fiendens enbart fördärvbringande barbari. Du har ingenting här att göra, Pierre. Låt mig gå under i fred i smeten som har det.

Pierre Andrej, Natasja älskar dig ännu.

Andrej Vad hjälper det? Tror du inte att jag älskar henne mindre hysteriskt för att hon svek mig? Sedan dess har jag jagat den hunden Kuragin din sväger vart han

än försökt fly och gömma sig, men han har alltid lyckats undkomma mig, den eländige fördärveren! Ge dig av, Pierre! Jag är förbannad!

Pierre Förlåt mig, Andrej. Vi ses efter slaget.

Andrej Det är inte så säkert. Gå och dra något gammalt över dig och sov över hela slaget. Det är det enda kloka du kan göra.

Pierre Du behöver sova själv.

Andrej Påminn mig inte därom! Jag sover aldrig mer!

(Pierre drar sig ut.)

Andrej (lugnar sig) Hon var vacker, men det var inte det som fångslade mig. Hon var ljuv och ren och sann, och det var alla de älskliga och upphöjda själsegenskaperna hos henne som frapperade mig och fick mig att tro på en ny lycka. Men han, den andre, hade ingen blick för något sådant. För honom var hon bara ett sexobjekt att erövra, utnyttja, förtrampa och förbruka för att sedan skrota. Och han lever ännu och njuter ännu av livet som förr, den inkompetente, ouppfostrade, intelligensbefriade nidingen! Nej, jag kan aldrig sova mer, inte så länge en sådan orättvisa får råda och triumfera. Om inte rättvisan får råda, om inte Napoleon blir utdriven ur Ryssland, om inte Anatole Kuragin straffas åtminstone genom ödet, då har livet verkligen ingen mening, och då förtjänar ingen människa att få leva och knappt ens att få sluta i ro i en anonym massgrav.

Scen 3. Pierres bostad i Moskva.

Pierre (kommer utschasad in) Vilken mardröm! Två ofantliga arméer som tillintetgör varandra, båda gör anspråk på seger, men ingendera orkar förnya anfallet, medan inga ställningar rubbats. Femtio tusen man slaktade för ingenting! Och jag fruktar för Andrejs öde. Hans inställning till kriget var ju närmast suicidal.

Och nu detta! *(tar upp ett brev och kastar det ifrån sig)* Min hustru begär skilsmässa! För att kunna gifta om sig! Med två personer! Var får hon allt ifrån? Hon är i säkerhet i Petersburg och håller hov i sina salonger och är beredd att omfatta Bonaparte som Rysslands herre medan hans armé kommer hit och utplundrar och bränner ner Moskva. Och hon har blivit katolik! Vilken komedienne! Vilken satmara till hustru! Vilket katastrofalt misslyckat äktenskap! Vilken narr jag är! Vilket förfelat liv! *(brister ut i gråt)*

Makar (betjänten, kommer in) Herre, fransmännen är här.

Pierre Vilka fransmän?

Makar Två soldater. En är officer.

Pierre Nå?

Makar De vill in. De kräver inkvartering.

Pierre Nå, släpp in dem då.

Makar Aldrig, herre.

Pierre Varför inte det?

Makar De är fransmän.

Pierre Är de då icke människor? Är detta icke ett gästfritt hus?

Makar (försöker) De är inkräktare och utlänningar.

Ramballe (bryter in med sin kalfaktor) Så det finns ändå folk i huset! Talar någon franska här?

Makar Förbannade inkräktare, dra för fan i våld hem igen till ert eget helvete! *(höjer en pistol mot officeren)*

Pierre Nej, Makar! *(kastar sig över honom, pistolen går av, Ramballe försöker ducka, men kulan visslar till förbi hans huvud)*

Ramballe (reser sig efter chocken) Morbleu, ni måste vara fransman som räddade en fransk officers liv.

Pierre Inte alls, men jag talar franska. Jag har bott länge i Paris. Makar, inga mera dumheter nu. Den här officeren är min gäst så länge han behagar stanna i mitt hus. Bär fram lite vin och frukt och lite fårstek.

Ramballe Du resonerar som en riktig fransman. Vi är ju för böveln kosmopoliter. Om kriget har någon mening alls så är det ju att föra nationerna närmare varandra och göra världen mindre. Vi är ju alla bröder var vi än lever och vilken kultur vi än tillhör, eller hur, broder?

Pierre Du talar som en frimurare.

Ramballe Det förklarar saken. Du är frimurare. Jag tänkte väl det! Jag råkar ha kommit hem så här långt fjärran i Moskva.

(Makar kommer in med en bricka mat och vin. Ramballe förser sig genast.)

Skål, broder, för fred någon gång i framtiden över hela världen för alltid!

Pierre Det om något är värt att leva för. *(De skålar, Ramballe låter sig väl smaka. Till Makar:)* Makar, skaffa mig en bondedräkt, helst redan nedgången och sliten. Jag har ärende på stan. *(Makar nickar, förstår och går.)* Och hur blev du officer om du är frimurare?

Ramballe Jag fick avstå från frimureriet tills vidare för karriärens skull. Moskva lockade, och vår kejsare har ju erövrat hela världen. Man ville ju vara med.

Pierre Ännu är kriget inte över.

Ramballe Jo, nu när vi har nått Moskva är det över. Vi behöver bara er kejsares erkännande av vår seger, och vi beger oss hem igen. Vi har ju sedan fortfarande England kvar.

Pierre Och Spanien. Det lär inte gå så bra för er i Spanien.

Ramballe Vänta bara! Det är bara en tidsfråga innan vi har freden här. Det var ett gott vin, det här. Morbleu, vad jag är trött och sömnig! Vi har ju bara ilmarscherat genom hela Ryssland, och Borodino tog en del på krafterna... *(somnar)*

Pierre Makar! Har du kläderna?

Makar (kommer med en bondekaftan) Duger det här?

Pierre (tar på sig den) Det duger fint. En pälsmössa också, och förklädnaden är klar.

Makar Gatorna är farliga nu under ockupationen.

Pierre Det är därför jag klär ut mig. Vi ses senare. Var snäll mot våra gäster. De är ju bara här på tillfälligt besök. *(ger sig ut)*

Makar Gäster! Jo jag tackar! De är ju bara här för att bråka! *(går förtrytsamt. Ramballe börjar snarka.)*

Scen 4.

Natasja Hur kunde ni vara så grymma? Hela tiden har han varit med oss, och ni har inte sagt ett ord!

grevinnan Vi ville skona dina känslor, Natasja. Han är svårt sårad.

Natasja Är han mindre furst Andrej och människa för det? Har vi haft några reservationer alls när det gällt att ta med oss och ta hand om alla de sårade från Borodino, som ni ville överge i en brinnande stad? Övergav vi inte alla våra ägodelar för att bereda plats åt de sårade i våra vagnar? Och ändå har ni undanhållit mig den viktigaste patienten av alla!

greven Läkaren förbjuder någon att störa hans vila, Natasja.

Natasja Åt skogen med läkaren! Han vet ju inte vem jag är! Om någon kan bota honom är det jag!

(bryter sig in i sjukttältet, som öppnar sig, där Andrej ligger)

läkaren Ut härifrån, Natasja! Patienten måste få vila ut ensam!

Natasja Struntprat! *(kastar sig ner på golvet bredvid sängen där Andrej ligger)* Andrej! Det är jag!

Andrej (vaknar sakta till, fattar hennes hand) Ja, det är det. Det var bara du som fattades. Nu är min lycka fullkomlig.

Natasja Gör det mycket ont?

Andrej Inte nu längre. Jag har helt glömt bort hur ont det gjorde.

Natasja Vi skall få dig frisk, Andrej.

Andrej Naturligtvis. Det är bara du som kan göra det.

Natasja Kan du förlåta mig?

Andrej Förlåta vad?

Natasja Mitt brott! Min trolöshet! Mitt fall! Mitt svek!

Andrej Det var inte du, Natasja. Jag vet vem det var. Han dog bredvid mig. Vi försonades. Jag förlät honom. Det var Pierre Besuchovs stackars svåger Anatole. De tog av honom benet. (*får ett anfall. Natasja torkar genast hans panna.*)

Natasja Vila, Andrej. Jag är här hos dig nu och lämnar dig aldrig mer.

Andrej De tog av honom benet. Han var skrämmd från vettet. Han kunde inte tänka sig att dö. Vi låg bredvid varandra på operationsbordet. Han var förtvivlad och alldeles osalig. Jag fattade hans hand och kunde lugna honom. "Vem är ni?" frågade han. Jag sade vem jag var. "Ni har funnit mig! Äntligen!" Han nästan skrattade. Jag tror han skrattade. "Jag skyller inte ifrån mig på min syster," sade han, "men fullt var det. Hon var oskyldig. Jag bar mig dumt åt. Nu slipper ni duellera. Jag är färdig." Och han skrattade, tyst men omisskännligen. Jag kände mig nästan som jag ville skratta med honom. Han dog där mitt i skrattet. Jag tror han skrattade åt hela sitt eget usla förfelade lögnaktiga liv. Jag släppte aldrig hans hand men kände hur den blev kall. Vi dog försonade, Natasja. Jag förlät honom.

Natasja Du ledsagade honom in i evigheten.

Andrej Kanske det.

Natasja Jag skall ledsaga dig tillbaka till livet.

Andrej Det har du redan gjort, Natasja. Jag släpper dig aldrig mer. Det var dåraktigt av mig att hörsamma min far och lämna dig vind för våg ett helt år, men jag ville bli frisk i kroppen först. Jag var ju sårad en gång förut.

läkaren Han måste få vila, Natasja. Jag tror att han med er närvaro nu kan få litet välbehövlig sömn.

Natasja Sov, Andrej. Jag vakar hos dig.

Andrej Tack för att du kom tillbaka, Natasja.

Natasja Tack för att du älskar mig, Andrej.

(*Han tar sin andra hand och lägger den på hennes, och somnar.*)

läkaren Det är bra, Natasja. Låt honom nu sova ut. (*går*)

Natasja Jag skall älska dig frisk, Andrej, friskare än någonsin förut.

Scen 5.

Pierre förs in bakbunden inför Davoust.

en soldat Här är en av delinkventerna, överste! Påträffades med kniv, vägrar säga sitt namn och, det skummaste av allt, han talar franska!

Davoust (spänner ögonen i Pierre) Vem är ni?

Pierre (tiger)

Davoust Detta är en krigsrätt. Man dömer er till döden genom arkebusering eller till fångenskap tills vidare. Det kan komma på ett ut. Vad har ni att säga till ert försvar?

Pierre Jag blev gripen när jag försvarade en kvinna mot en aggressiv fransk soldat som ville förgripa sig på henne. Var det fel?

Davoust Så ni talar franska. Varför bär ni kniv?

Pierre Man måste kunna försvara sig.

Davoust Och varför vill ni inte tala om vad ni heter?

Pierre Pierre Besuchov.

Davoust Så. Där kom det. Ni misstänks för att vara spion och mordbrännare. Vår kejsare har gett mycket stränga order om att alla mordbrännare måste elimineras. Är ni en mordbrännare?

Pierre Tvärtom. Jag räddade en flicka ur ett brinnande hus åt den moder som jag sedan såg bli antastad.

Davoust Är ni en spion?

Pierre Jag är ryss i mitt eget land. Vem skulle jag spionera på och varför?

Davoust Ni talar franska. Ni hör således till den bildade klassen. Varför har ni då klätt ut er till en bondslusk?

Pierre Man kan inte gå säker på Moskvas gator som sig själv.

Davoust Och en bildad man går inte omkring med en kniv som om han planerade ett lönnmord. Var har ni att dölja?

Pierre Ingenting.

Davoust Varför döljer ni det då? – För bort honom. Sätt honom bland de andra fångarna i väntan på dom så länge. (*Pierre föres ut, scenen skiftar, han kastas in i ett rum med många andra fångar efter att ha befriats från sina rep, han landar hos Platon Karatajev.*)

Platon Välkommen i det gröna!

Pierre Kallar du det här jordgolvet grönt?

Platon Vad skulle det annars vara? Tycker du att det är gult snarare eller blått eller gredelint? Eftersom det är ett jordgolv och Moskvas saga är all är dess troligaste framtida färg grönt när det kanske börjar grönska av mossa till våren, men jag bara skämtar. Hur hamnade du här? Du verkar på något sätt ha kommit till fel fest.

Pierre Jag har alltid kommit till fel fest, men den här är väl den felaste av alla. Jag är misstänkt för allt utom för mitt verkliga brott. Hur hamnade du själv här?

Platon För att jag är ryss och fransmännen har mani på att arresteras. Jag kom också fel men helt frivilligt. Min bror blev utskriven men hade femton barn och ett nytt på väg, så jag hoppade in i hans ställe som barnlös. Det var liksom mera logiskt. Men vad var ditt brott?

Pierre Jag ämnade expediera Napoleon.

Platon Behövs inte. Han är redan expedierad. Han har satt sin sista potatis. Då har du ändå kommit rätt. Här är många andra dårar som du.

Pierre Vad menar du med att han är färdig?

Platon Han gick för långt och hoppade över skaklarna. Han intog Moskva. Han väntade sig bli bemött av en kejsarlig deputation med fredsfördrag och kapitulation, men tsaren och Kutusov kapitulerade inte. I stället evakueras staden och plundrare sätter eld på den. Hela franska armén får plundringspanik och råkar i upplösning. Napoleon har ingen armé mera. Han är färdig. Han har ingen rysk armé att slåss mot mera, för den håller sig undan, och nu blir det snart vinter. Landet är förött av kriget, och Napoleon kan inte försörja sin armé eller övervintra i Ryssland. Så det måste bli återtag. Nederlag. Flykt. Nesa och elände. Napoleon är färdig. Du slipper döda honom. Det blir grymmare att låta honom leva.

Pierre Och vad ska fransmännen göra med oss?

Platon Eftersom de inte har arkebuserat oss låter de oss leva. Vi får se. I värsta fall får vi följa med dem som fångar ända till Frankrike.

Pierre Och i bästa fall?

Platon Allt annat är bättre än det.

Pierre (*räcker fram handen*) Pierre Besuchov, greve.

Platon (*fattar den*) Platon Karatajev, soldat med hund. Vi ska nog klara detta tillsammans, barin. Napoleon kan falla men inte vi, för vi ligger redan i botten men har fötterna på jorden.

Akt V scen 1. Sjuktältet. Först utanför.

Natasja (tar emot Maria) Välkommen, Maria. Han har väntat på er.

Maria Finns det hopp om hans tillfrisknande?

Sonja Naturligtvis. Natasja kan inte tillåta något annat, och han har blivit bättre för varje dag under hennes vård.

Maria Får man se honom? Jag har hans son med mig.

Natasja Naturligtvis, Maria. Vi är dina systrar nu.
(*för in henne, och de går in till Andrej*)

Maria Andrej! (*skyndar fram och faller på knä vid hans säng*)

Andrej (matt) Maria. Jag har väntat på dig. Tur att du hann fram.

Maria Vad menar du?

Andrej Du har väl min son med dig?

Maria Här är han. Hälsa på din far, Nikolaj.
(*Pojken tar fadern i hand och bockar höviskt.*)

Andrej Han är lik sin mor.

Maria Och sin far.

Andrej Maria, jag är lycklig nu, och denna lycka ämnar jag aldrig mera släppa ifrån mig. Jag vill leva, men febern vägrar släppa taget om mig. Om jag måste tar jag lyckan med mig. Jag släpper er aldrig mer. Jag älskar er för mycket.

Maria Andrej! (*tar hans hand mot sin kind*)

Andrej Jag är lugn nu, Maria. Jag har fått frid. Jag accepterar vad som än händer. Jag vet vad som händer. Jag vet att Nikolaj Rostov har funnit dig. Jag vet att ni funnit varandra. Det är mycket lyckligt. Han måste gifta sig med dig. Det kommer hans mor att ombestyra. Jag känner henne. Hon ger sig inte. Familjen blir ruinerad annars.

Maria Men du skall bli frisk och gifta dig med Natalja.

Andrej I så fall kan Nikolaj Rostov inte äkta dig. Reglerna. Kyrkan förbjuder dubbelt svåggerskap. Det blir bäst så. – Natasja!

Natasja (skyndar fram) Ja, Andrej!

Andrej När jag reste anförtrorde jag dig åt Pierre Besuchov. Han tog på sig ansvaret och har aldrig släppt det. Han kommer tillbaka. När jag är bortrest finns han alltid kvar.

Natasja (i protest) Andrej!

Andrej Natasja, jag har kallbrand. Höften krossades av granatsplitter. Jag har inte kunnat besegra branden. Det blir bäst så. Vi blir ändå en familj, du och jag. Nikolaj får min syster, och du får Pierre, och ni skall få mina barn. Jag stannar ändå hos er. Min kärlek släpper er aldrig. Blir det bra så?

Natasja Andrej!

Andrej Till våren skall den gamla eken grönska igen mera prunkande än någonsin, och det blir fred i världen igen efter Napoleons äntliga fall. Den gamla eken lever alltid upp igen, Natasja, hur gammal den än blir. Det trodde jag aldrig när jag såg den första gången i sin mäktiga dysterhet, men den lurade mig. Livet lurar oss alla med att alltid ta överraskande vändningar. Jag har en lång resa framför mig, men jag lämnar er aldrig. Eken finns kvar... (*dör*)

Natasja Andrej! (*kastar sig gråtande över honom*)

Maria Han orkade hålla ut tills vi kom, bara för att få ge oss sin välsignelse.

Sonja Furstinnan Maria, jag var alltid Nikolajs och Natasjas bästa väninna. Nu är jag också er.

Maria Tack, Sonja. Nu behöver vi verkligen alla varandra.
(*Natasja sörjer Andrej ursinnigt, Maria och Sonja finner varandra.*)

Scen 2. Tjutande snöyra, stapplande krigsfångar. Platon faller ihop.

Pierre Platon, du får inte ge upp nu!
Platon Jag ger aldrig upp, barin. Jag bara hämtar andan en smula. Hur är det med dina egna fötter?
Pierre De har inte långt kvar.
Platon Jag tänkte väl det. Och så skäller du på mig, fast du är mycket klenare! Du var ju aldrig ens soldat!
Pierre Platon, upp med dig. Annars kommer soldaterna och skjuter dig.
Platon Låt dem skjuta mig. De har ju inget annat att skjuta på längre. Men se, där kommer ett finare följe, och en släde.
Pierre Någon marskalk vill bege sig i förväg och överge hären.
Platon Det är ingen marskalk. Titta!
(De liksom ser släden med följe fara förbi sig över publiken.)
Pierre Det var Napoleon själv!
Platon Världens herre! Han flyr! För första gången i sitt liv! Han överger sina egna män, den haren, den krukan! Han är feg! Han ägde hela världen, han krossade alla länder, han förnedrade alla kungahus, han kommenderade världens största armé, och nu lämnar han alla i sticket för att rädda sitt eget skinn! Ha-ha-ha! Vilken ynkelig människa! Vilken *liten* stackare! Vilket mähä! Vilket kräk! Vilken däre! Vilken nesa! Vad skall fransmännen hylla honom med nu? Ruttna ägg och tomater? Han har skitit ner sig, och det inför hela världen! *(två franska soldater har upptäckt honom)*
soldat 1 Upp med dig, fånge!
Platon Jag reser mig inte för er, fransmän. Ni är slagna.
soldat 2 Annars blir du här.
Platon Tack, jag stannar gärna i Ryssland.
soldat 1 (skjuter honom)
soldat 2 (till Pierre) Vidare, eller döden!
röster Kosackerna! Kosackerna!
soldat 1 Ett bakhåll! Nu igen! Ta betäckning!
(skottlossning, fullständig upplösning, strid och rop, dödsskrin, m.m)
Pierre (dyker upp igen, helt vilse)
Nikolaj (dyker upp) Pierre!
Pierre Nikolaj!
Nikolaj Du lever!
Pierre Du också!
Nikolaj Kom!

Scen 3. En anständig och enkel men något dunkel våning.

Maria Han kommer nu, min duva. Du behöver inte säga eller göra något. Jag skall ta hand om honom.

(öppnar för Pierre)

Min vän, efter alla dessa år!

Pierre Ändå känns det som igår.
Maria Det gläder mig att se dig så återställd. Din korpulens har helt försvunnit.
Pierre Maria, jag var nästan död. Jag visste ingenting. Först efter befrielsen tog vedermödorna ut sig på kroppen och det ordentligt.
Maria Men sätt dig ner. Du har varit länge sjuk.
Pierre Tre månader. En hel evighet. Först småningom vaknade jag till liv och kunde först inte förstå alla de överväldigande nyheterna och omvälvningarna omkring mig, min hustrus död, Andrejs död...

Maria Hur dog din hustru? Det var visst någon plötslig sjukdom.

Pierre Hon var alltid sjuk, Maria, men det syntes aldrig utåt. Det enda som betydde något för henne var hennes egen perfekta fasad av bländande men innehållslös skönhet. Hon hade för många män och ville alltid ha mera. Till slut bad hon mig om skilsmässa för att få gifta om sig med två stycken fastän hon blivit katolik. Ingen anade att hon då redan var dödligt sjuk. När hon inte kunde dölja det längre avbröt hon helt allt sitt umgänge. Sedan gick det fort, men jag fick inte veta någonting förrän under konvalescensen i Orel, samtidigt som jag mottog nyheten om Andrejs död. Jag träffade honom före slaget vid Borodino, Maria. Han var aldrig mera levande och strålande än då. Vad hände? Hur blev han träffad?

Maria En granatskärva gick in i höftbenet på honom. Han fick kallbrand nästan genast men höll ut tills han fått träffa mig och sin son. Han dog i våra armar. Natasja var hos honom hela tiden.

Pierre Vilken säregen lycka att Rostovs fick hand om honom! Men hur tog Natasja det, precis när hon återfått honom?

Maria Ingen av oss kommer någonsin att komma över det, Pierre, särskilt inte Natasja. Hon behöver dig mer än någon annan.

Pierre Jag lovade henne äktenskap en gång om jag någon gång skulle bli fri. Nu är jag fri. Men vem är din mörka sällskapsdam, som inte säger någonting? Det är inte mademoiselle Bourienne.

Maria Nej, det är inte min trogna Amélie Bourienne, även om hon fortfarande förekommer. Hon ville hellre stanna kvar i Ryssland än återvända till Frankrike efter Napoleons fall.

Pierre Vi är inte indiskreta med att tala så intimt inför henne?

Maria Inte alls. Du känner henne, fast du inte känner igen henne.
(*Den tysta damen helt i svart börjar visa tecken till liv.*)

Pierre Med vem har jag då den äran?

Natasja (*ger sig till känna, plötsligt en fullmogen kvinna*) Jag har aldrig kunnat glömma ditt vänliga löfte, Pierre.

Pierre (*synnerligen överraskad*) Natasja! Kan det vara sant!

Natasja Allt är sant, Pierre. Vi lever fortfarande, och Andrej lever med oss. I sina sista ord testamenterade han mig till dig. Han överantvordade de barn han inte själv mer kunde få åt oss, Pierre.

Maria Nikolaj har friat till mig, Pierre. Det är bara ert äktenskap som fattas.

Pierre Kan du acceptera en gammal tafatt filosof, som alltid var lika malplacerad överallt, Natasja?

Natasja Efter Andrej är du den enda jag älskar, Pierre, och den enda jag någonsin kommer att kunna älska. Och Andrejs son behöver en far.

Pierre Jag känner mig onekligen kallad.
(*Natasja störtar i hans famn. De omfamnas.*)

Maria Detta kommer att glädja din far ofantligt, Natasja, och din moder med.

Natasja Och Nikolaj! Och Sonja!

Maria Jag tror, mina käraste, att vi nu äntligen efter alla dessa meningslösa krig kan börja hoppas på freden. (*omfamnar dem båda två. Både Pierre och Natasja gråter av lycka. Ridå.*)

(Leh 18.8.2009)